TYBA | 2024-25

Exam Seat No. [ ] (2)

Total No. of Questions: 05

Total No. of Pages: 02

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati

(Autonomous)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune

TYBA

Psychology

(Semester- V)

UAPS 351 Psychology at workplace

(2022 Pattern)

(No. of Credits 03)

Time: 2.00 Hours

Max. Marks: 60

Instruction to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***
3) ***English is a valid version.***

Q.1 (A) Attempt **each** of the following. (1Marks each)

i) Which book was written by Walter D. Scott?
ii) What is position?
iii) What do you mean by halo error?
iv) Who proposed the two-factor theory of work motivation?

(B) Attempt **each** of the following. (2 Marks each)

i) What do you mean by time and motion study?
ii) What is job analysis?
iii) What is self-appraisal?
iv) Define self-efficacy

Q.2 Attempt any **three** of the following. (4 Marks each)

i) Job evaluation
ii) Thematic apperception test
iii) Bio-data
iv) Seniority

Q.3 Attempt any **two** of the following. (6 Marks each)

i) Briefly explain the subject matter of Industrial and Organizational Psychology.
ii) Give information on skill measurement tests in personnel selection.
iii) Briefly explain the rating errors.

Q.4 Attempt **any two** of the following. (6 Marks each)

i) What is motivation? Explain the nature of motivation process.
ii) State the needs for employee training.
iii) Explain the paired comparison method

Q. 5Attempt **any one** of the following. (12 Marks each)

i) Details discuss the sources of evaluation.
ii) Discuss the techniques required for knowledge and skill development.

P.T.O.

(मराठी रुपांतर)

सूचना- 1)सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

३) संदर्भ साठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका योग्य

प्र. १.(अ) खालील **सर्व** प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(प्रत्येकी 1 गुण)

i) वॉल्टर डी.स्कॉट यांनी कोणता ग्रंथ लिहिला ?

ii) पद / स्थान म्हणजे काय?

iii) वलय प्रमाद म्हणजे काय?

iv) कार्य प्रेरणेचा व्दिघटक सिद्धांत कोणी मांडला?

(ब) खालील **सर्व** प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(प्रत्येकी 2 गुण)

i) काल व गती अध्ययन म्हणजे काय?

ii) कार्य विश्लेषण म्हणजे काय?

iii) स्व-मूल्यांकन म्हणजे काय?

iv) स्व-सक्षमता व्याख्या करा.

प्र.२. कोणत्याही **तीनवर** टिप लिहा.

(प्रत्येकी 4 गुण)

i) कार्य मूल्यांकन

ii) कथा आसंवेदन चाचणी

iii) जीवनविषयक सूची

iv) सेवा जेष्ठता

प्र. ३. कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(प्रत्येकी 6 गुण)

i) औद्योगिक आणि संघटनात्मक मानसशास्त्राचा अभ्यास विषय थोडक्यात स्पष्ट करा.

ii) कर्मचारी निवडीमधील कौशल्य मापन कसोट्यांची माहिती द्या.

iii) पदनिश्चयनामधील प्रमाद थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.४. कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(प्रत्येकी 6 गुण)

i) प्रेरणा म्हणजे काय? प्रेरणा प्रक्रियेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ii) कर्मचारी प्रशिक्षणाच्या गरजा सांगा.

iii) युग्म तुलना पद्धत स्पष्ट करा

प्र.५. कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

(प्रत्येकी 12 गुण)

i) मूल्यमापनाच्या स्त्रोतांची तपशीलवार चर्चा करा

ii) ज्ञान आणि कौशल्य विकासासाठी आवश्यक असलेल्या तंत्रांवर चर्चा करा

Exam Seat No. [ ]

Total No. of Questions: 05

Total No. of Pages: 02

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati
(Autonomous)
Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune
TYBA Psychology
(Semester- VI)
UAPS361: Organizational Psychology
(2022 Pattern)
(No. of Credits 04)

Time: 2.00 Hours

Max. Marks: 60

Instruction to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***
3) ***English is a valid version.***

Q.1 (A) Attempt the following. (1Marks each)

i) Who developed Minnesota Satisfaction Questionnaire?
ii) What is the primary goal of engineering psychology?
iii) What is a key challenge in organizational behavior?
iv) State the components of job satisfaction.

(B) Attempt the following. (2Marks each)

i) What is leadership?
ii) What do you mean by Ergonomics?
iii) What do you mean by diversification?
iv) What is globalization?

Q.2 Attempt any **three** of the following. (4 Marks each)

i) Satisfaction with work
ii) Human Relation approach to leadership
iii) Principles for designing safe workplaces.
iv) Ethics in organizational Behaviour

Q.3 Attempt any **two** of the following. (6 Marks each)

i) Briefly write the how does globalization affect organizational behavior?
ii) Briefly discuss the history of engineering psychology.
iii) Explain the significance of Fiedler's contingency theory of leadership.

Q.4 Attempt **any two** of the following. (6 Marks each)

i) Explain the concepts of job satisfaction and organizational commitment.
ii) Discuss the different leadership styles.
iii) What ergonomic factors are important in designing safe and effective workspaces?

Q.5.Attempt **any one** of the following. (12 Marks each)

i) Explain the methods used to measure job satisfaction?
ii) What is organizational development? Describe the approaches to organizational development.

P.T.O.

सूचना- 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे. (मराठी रुपांतर)
२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
३) संदर्भ साठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका योग्य

प्र. १.(अ) खालील **सर्व** प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी १ गुण)

i) मिनिसोटा समाधान प्रश्नावली कोणी विकसित केली?
ii) अभियांत्रिकी मानसशास्त्राचे प्राथमिक उद्दिष्ट काय आहे?
iii) संघटनात्मक वर्तनातील प्रमुख आव्हान काय आहे?
iv) कार्य समाधानाचे घटक सांगा.

(ब) खालील **सर्व** प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी २ गुण)

i) नेतृत्व म्हणजे काय?
ii) एर्गोनॉमिक्स म्हणजे काय?
iii) विविधता म्हणजे काय?
iv) जागतिकीकरण म्हणजे काय?

प्र.२. कोणत्याही **तीनवर** टिप लिहा. (प्रत्येकी ४ गुण)

i) कामातून मिळणारे समाधान
ii) नेतृत्वातील मानवी संबंधांचा दृष्टीकोन
iii) सुरक्षित कार्यस्थळांची रचना करण्यासाठीचे तत्वे
iv) संघटनात्मक वर्तनातील नैतिकता

प्र.३. कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी ६ गुण)

i) जागतिकीकरणाचा संघटनात्मक वर्तनावर कसा परिणाम होतो ते थोडक्यात लिहा.
ii) अभियांत्रिकी मानसशास्त्राच्या इतिहासाची थोडक्यात चर्चा करा.
iii) फिडलरच्या नेतृत्व आनुषंगिक सिद्धांताचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.४. कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी ६ गुण)

i) कार्य समाधान आणि संघटनात्मक बांधिलकी या संकल्पना स्पष्ट करा.
ii) विविध नेतृत्व शैलींवर चर्चा करा.
iii) सुरक्षित आणि प्रभावी कार्यक्षेत्राची रचना करण्यासाठी कोणते एर्गोनॉमिक्स घटक महत्त्वाचे आहेत?

प्र.५. कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (प्रत्येकी 12 गुण)

i) कार्य समाधानाचे मापन करण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या पद्धती स्पष्ट करा??
ii) संघटनात्मक विकास म्हणजे काय? संघटनात्मक विकासाच्या पद्धतींचे वर्णन करा.

Total No. of Questions: 5
Exam. Seat No.

Total No of Pages: 02

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College,of Arts, Science & Commerce, Baramati (Autonomous)
Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune
Semester-VI, Class: TYBA
Subject: Experimental Psychology (Code: UAPS362)
(2022 Pattern)
(No of Credit 03)

Time: 2:00 Hours **Max Marks: 60**

Instruction to the candidates:
1) All questions are compulsory. 2) All questions carry equal marks.
3) English is a valid version. 4) Draw neat Diagram

Q.1. (A) Attempt each of the following **(1 Marks Each)**
i. Define Sensitivity?
ii.Define Point of subjective Equality?
iii.Define Perception?
iv.Define Attention?

(B) Attempt each of the following **(2 Marks Each)**
i. Define Learning?
ii. Define Short term Memory?
iii. What is mean by Ill Define Problem?
iv. What is rational thinking?

Q.2.Attempt any *three* of the following **(4 Marks each)**
i. Explain the Types of Threshold?
ii. Describe the Biological basis of learning and memory
iii. Explain the Algorithm.
iv. Explain the Divided Attention with suitable examples.

Q.3. Attempt any *two* of the following **(6 Marks each)**
i. Explain the method of limits?
ii. Explain the Tulving memory model?
iii. Describe the Types of Memory?

Q.4.Attempt any two of the following **(6 Marks each)**
i. Explain the Approaches in Problem Solving?
ii. Explain the Atkinson and Shiffrin memory model?
iii. Explain the Method of Average error?

Q.5.Attempt any one of the following **(12 Marks each)**
1. What is Perception? Explain the importance of Attention and perception in daily life?
2. What is reasoning? Explain the Theories of thinking and its Application in Daily life.

****

P.T.O.

(मराठी रुपांतर)

सुचना:

१. सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक
२.उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३.मूळ संदर्भासाठी इग्रजी प्रश्न पत्रिका पहा.
४.योग्य तेथे सुबक आकृती काढा

प्र.१. अ.) खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी १ गुण)

१.वेदनक्षमता म्हणजे काय?
२.समानतेचा व्यक्तीनिष्ठ बिंदू म्हणजे काय?
३.संवेदन म्हणजे काय?
४. अवधानाची व्याख्या लिहा

प्र.१. ब.) खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी २ गुण)

१.अध्ययन म्हणजे काय?
२.अल्पकालिक स्मृती म्हणजे काय?
३.अस्पष्ट समस्या म्हणजे काय?
४.तर्क विचार म्हणजे काय.?

प्र.२.खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी ४ गुण)

१. सीमामुल्यांचे प्रकार सांगा.
२. अध्ययन आणि स्मृती मधील जैविक घटक सांगा.
३. अल्गोरिदम म्हणजे काय ते थोडक्यात सांगा.
४. विभाजित अवधान सुयोग्य उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्र.३.खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी ६ गुण)

१.मर्यादा पद्धती स्पष्ट करा ?
२. टूल्विंग यांचे स्मृती प्रारूप स्पष्ट करा ?
३. स्मृतीच्या प्रकारांचे वर्णन करा?

प्र.४.खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी ६ गुण)

१. समस्या निराकरणातील प्रभावी घटक सविस्तर स्पष्ट करा?
२. अटकिन्सन आणि शिफ्रीन यांचे स्मृती प्रारूप वर्णन करा ?
३. सरासरी प्रमाद पद्धतीचे वर्णन करा ?

प्र.५.खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा (प्रत्येकी १२ गुण)

१. संवेदन म्हणजे काय? संवेदन आणि अवधान यांचे दैनदिन जीवनातील महत्व स्पष्ट करा?
२. तर्क विचार म्हणजे काय ? विचार प्रक्रियेचे सिद्धांत स्पष्ट करून त्याचे दैनदिन जीवनातील महत्व स्पष्ट करा?

Total No. of Questions: 5
Exam. Seat No.

Total No of Pages: 02

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College,of Arts, Science & Commerce, Baramati (Autonomous)
Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune
Semester-VI; Class: TYBA
Subject: Experimental Psychology (Code: PSYSPL3602)
(2019 Pattern)
(No of Credit 03)

Time: 2:00 Hours **Max Marks: 60**

Instruction to the candidates:

1) All questions are compulsory. 2) All questions carry equal marks.
3) English is a valid version. 4) Draw neat Diagram

Q.1. (A) Attempt each of the following **(1 Marks Each)**

i. Define Absolute Threshold?

ii. Define Point of subjective Equality?

iii. What is mean by Perception?

iv. Define Selective Attention?

(B) Attempt each of the following **(2 Marks Each)**

i. What is mean by Negative Transfer of training?

ii. Define Short term Memory?

iii. What is mean by Ill Define Problem?

iv. What is rational thinking?

Q.2.Attempt any three of the following **(4 Marks each)**

i. Types of Threshold

ii. Biological basis of learning and memory

iii. Algorithm

iv. Divided Attention

Q.3. Attempt any two of the following **(6 Marks each)**

i. Explain the Signal Detection theory?

ii. Explain the Tulving memory model?

iii. Describe the Types of Memory?

Q.4.Attempt any two of the following **(6 Marks each)**

i. Explain the Approaches in Problem Solving?

ii. Explain the Atkinson and Shiffrin memory model?

iii. Explain the Method of Average error?

Q.5.Attempt any one of the following **(12 Marks each)**

1. What is Perception? Explain the importance of Attention and perception in daily life?

2. What is reasoning? Explain the Theories of thinking and its Application in Daily life.

****

P.T.O.

सुचना: *(मराठी रुपांतर)*

१. सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक

२.उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

३.मूळ संदर्भासाठी इग्रजी प्रश्न पत्रिका पहा.

४.योग्य तेथे सुबक आकृती काढा

प्र.१. अ.) खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी १ गुण)

१.सीमामुल्य म्हणजे काय?

२.समानतेचा व्यक्तीनिष्ठ बिंदू म्हणजे काय?

३.संवेदन म्हणजे काय?

४.वेचक अवधानाची व्याख्या लिहा

प्र.१. ब.) खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी २ गुण)

१.ऋण संक्रमण म्हणजे काय?

२.अल्पकालिक स्मृती म्हणजे काय ते सांगा

३.अस्पष्ट समस्या म्हणजे काय?

४.तर्क विचार म्हणजे काय.?

प्र.२.खालीलपैकी कोणत्याही <u>तीन</u> प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी ४ गुण)

१. सीमामुल्यांचे प्रकार सांगा.

२. अध्ययन आणि स्मृती मधील जैविक घटक सांगा.

३. अल्गोरिदम म्हणजे काय ते थोडक्यात सांगा.

४. विभाजित अवधान स्पष्ट करा.

प्र.३.खालील पैकी कोणत्याही <u>दोन</u> प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी ६ गुण)

१.संकेत शोध सिद्धांत स्पष्ट करा ?

२. टूल्विंग यांचे स्मृती प्रारूप स्पष्ट करा ?

३. स्मृतीच्या प्रकारांचे वर्णन करा?

प्र.४.खालील पैकी कोणत्याही <u>दोन</u> प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी ६ गुण)

१. समस्या निराकरणातील प्रभावी घटक सविस्तर स्पष्ट करा?

२. अटकिन्सन आणि शिफ्रीन यांचे स्मृती प्रारूप वर्णन करा ?

३. सरासरी प्रमाद पद्धतीचे वर्णन करा ?

प्र.५.खालील पैंकी कोणत्याही <u>एका</u> प्रश्नाचे उत्तर लिहा (प्रत्येकी १२ गुण)

१. संवेदन म्हणजे काय? संवेदन आणि अवधान यांचे दैनदिन जीवनातील महत्व स्पष्ट करा?

२. तर्क विचार म्हणजे काय ? विचार प्रक्रियेचे सिद्धांत स्पष्ट करून त्याचे दैनदिन जीवनातील महत्व स्पष्ट करा?

****

Total No. of Question: 05

Seat No. [ ]

Total No. of Pages: 02

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती

(स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे सलग्न

सत्रांत परीक्षा

विषय : समाजशास्त्र

वर्ग : टी. वाय. बी.ए. सेमिस्टर- VI

T. Y. B. A.

Sub. Code: UASO361, SOCIOLOGY

Crime and Society - II

गुन्हा आणि समाज - II (2022 Pattern)

(Sem. – VI)

Time: 2:00 Hours | Marks: 60

सूचना : १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. १ ला. अ] खालील <u>सर्व</u> रिकाम्या जागा भरा. ०४

१. व्यवसायिक गुन्हा म्हणजे .....क्षेत्रात काम केले जाणारे गुन्हे होय.

१. राजकीय २. सामाजिक ३. संघटित ४. व्यवसायिक

२. आधुनिक काळात .... प्रतिबंध घातला गेला तरी गुन्ह्यांच्या प्रमाणात वाढ होत असल्याचे दिसते.

१. कायद्याने २. धर्माने ३. जातीने ४. संस्कृतीने

३. ज्या पैशांची नोंद कुठल्याही कायदेशीर पद्धतीने झालेली नसते त्याला .... पैसा म्हटले जाते.

१. काळा २. खोटा ३. चलनी ४. परदेशी

४. जन्मताच मानवाला काही ...... प्रदान झाले आहेत.

१. अधिकार २. हक्क ३. विशेषाधिकार ४. भूमिका

प्र. १ ला. ब] खालील <u>सर्व प्रश्नांची</u> उत्तरे एका वाक्यात लिहा. ०८

१. चोरटा व्यापार म्हणजे काय?

२. भ्रष्टाचार म्हणजे काय?

३. व्यवसाय गुन्ह्यांमध्ये कोणत्या गुन्ह्यांचा समावेश होतो?

४. सायबर गुन्हा म्हणजे काय?

प्र.२ रा. खालीलपैकी <u>कोणत्याही तीन</u> प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२

१. भ्रष्टाचारामध्ये कोणत्या गोष्टींचा समावेश होतो?

२. संघटीत गुन्हयामध्ये कोणत्या गुन्ह्यांचा समावेश होतो?

३. पांढरपेशीय गुन्ह्यांमध्ये कोणत्या गुन्ह्यांचा समावेश होतो?

४. कारखान्यांमध्ये काम करणाऱ्या कामगारांच्या हक्कांमध्ये कशाचा समावेश होतो?

प्र.३ रा. खालीलपैकी <u>कोणत्याही दोन</u> प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२

१. पर्यावरण विषयक कायदे व घटनेतील तरतुदी स्पष्ट करा.

२. मानवी हक्क दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

३. सुधारणेचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र.४ था. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२

१. गुन्ह्यांच्या संदर्भात प्रसारमाध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.

२. सुधारणेचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

३. राजकीय गुन्ह्यांची कारणे स्पष्ट करा.

प्र.५ वा. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १२

१. राजकीय गुन्ह्यांचा अर्थ सांगून राजकीय गुन्ह्यांची कारणे स्पष्ट करा.

२. पर्यावरणीय गुन्ह्यांचा अर्थ सांगून पर्यावरणविषयक कायद्याच्या अंमलबजावणीतील अडथळे सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Question: 05

Seat No. [ ]

Total No. of Pages: 02

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती

(स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे सलग्न

सत्रांत परीक्षा

विषय : समाजशास्त्र

वर्ग : टी. वाय. बी.ए. सेमिस्टर- VI

T. Y. B. A.

Sub. Code: UASO362, SOCIOLOGY

सामाजिक संशोधन पद्धती-II

Social Research Methods - II (2022 Pattern)

(Sem. – VI)

Time: 2:00 Hours | Marks: 60

सूचना : १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. १ ला. अ] खालील सर्व रिकाम्या जागा भरा. ०४

१. प्रश्नावलीचा प्रकार हा केवळ …….. उत्तर दात्यापुरताच मर्यादित असतो.
   १. अशिक्षित २. वयस्कर ३. अशिक्षित ४. निरक्षर

२. तथ्य संकलन करण्यासाठी …… सहकार्य अपेक्षित असते.
   १. संशोधकाचे २. उत्तरदात्याचे ३. प्रश्नावलीचे ४. निरीक्षणाचे

३. नमुना निवड पद्धतीमध्ये …… होण्याची शक्यता असते.
   १. पक्षपात २. मदत ३. संशोधन ४. आंतरक्रिया

४. अनेक व्यक्ती जीवनातील घटना वर्णने लिहितात आणि ही वर्णने व घटना ……. दृष्टीने महत्त्वाची असतात.
   १. यांत्रिक २. तांत्रिक ३. ऐतिहासिक ४. संस्थात्मक

प्र. १ ला. ब] खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा. ०८

१. व्दितीय स्त्रोतामध्ये कोणत्या लिखित माहितीचा समावेश होतो?

२. एकुणातील काही भागांची निवड करून विश्लेषण करण्याच्या पद्धतीला काय म्हणतात?

३. ज्यावेळी अध्ययन क्षेत्र विस्तृत असते तेव्हा संशोधक तथ्य संकलन करण्यासाठी कशाचा वापर करतो?

४. जे प्रलेख प्रकाशित केले जातात त्यांना काय म्हणतात?

प्र.२ रा. खालीलपैकी <u>कोणत्याही तीन</u> प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२

१. संगणकाद्वारे माहितीचे सादरीकरण म्हणजे काय?
२. ऐतिहासिक अध्ययन म्हणजे काय?
३. मुलाखत पद्धत म्हणजे काय?
४. अहवाल लेखन म्हणजे काय?

प्र.३ रा. खालीलपैकी <u>कोणत्याही दोन</u> प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२

१. मुलाखतीचे प्रकार स्पष्ट करा.
२. व्यष्टी अध्ययनाची वैशिष्ट्ये लिहा.
३. निरीक्षणाचे दोष स्पष्ट करा.

प्र.४ था. खालीलपैकी <u>कोणत्याही दोन</u> प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२

१. सामाजिक सर्वेक्षणाचे महत्व स्पष्ट करा.
२. संशोधन अहवालाचे घटक स्पष्ट करा.
३. प्रश्नावलीचे प्रकार लिहा.

प्र.५ वा. खालीलपैकी <u>कोणत्याही एका</u> प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १२

१. मुलाखतीचा अर्थ व व्याख्या सांगून मुलाखतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
२. संशोधन अहवालाचा अर्थ सांगून संशोधन अहवालाचे महत्व स्पष्ट करा.

Total No. of Question: 05

Seat No.

Total No. of Pages: 02

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती

(स्वायत्त)

T. Y. B. A

Sub. Code: SOCSPL3502, SOCIOLOGY

Social Research Methods (2019 Pattern) (SEM – V)

सामाजिक संशोधन पद्धती

Time: 2:30 Hours

Marks: 60

सूचना : १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. १ ला. अ] खालील <u>सर्व</u> रिकाम्या जागा भरा. ०४

१. ....पद्धतींचा अवलंब करून नैसर्गिक शास्त्रात संशोधन केले जाते.

१. वैज्ञानिक २. वैदिक ३. सामाजिक ४. आर्थिक

२. मानवी क्रिया-प्रतिक्रियातील कार्यकारण संबंध लक्षात घेऊन त्याआधारे............ मांडण्याचा प्रयत्न केला जातो.

१. संज्ञा २. संकल्पना ३. सिद्धांत ४. विषय

३. ....म्हणजे संशोधन कार्याचे नियोजन असते.

१. तंत्र २. समस्यासूत्रण ३. संशोधन आराखडा ४. निष्कर्ष

४. समाजशास्त्र सामाजिक घटकांच्या संदर्भात अध्ययन केले जाते म्हणून या शास्त्रात .... राखणे कठीण असते.

१. व्यक्तिनिष्ठता २. वस्तुनिष्ठता ३. अंतर ४. नियोजन

प्र. १ ला. ब] खालील **<u>सर्व</u>** प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा. ०८

१. सामाजिक संशोधनात कशाचा शोध घेण्याचा प्रयत्न केला जातो?

२. कोणत्या प्रकारच्या सामाजिक संशोधनात सामाजिक घटनांच्या संदर्भात मौलिक सिद्धांत आणि घटनांचा अभ्यास केला जातो?

३. जे संशोधन सामाजिक घटकांबाबत केले जाते त्या संशोधनाला काय म्हणतात?

४. कोणत्या पद्धतीचा अवलंब करून समाजशास्त्रज्ञांनी सामाजिक घटनांचे अध्ययन केले आहे?

प्र.२ रा. खालीलपैकी कोणत्याही **<u>तीन</u>** प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२

१. समस्या सूत्रण म्हणजे काय?

२. सामाजिक संशोधनातील नैतिकता म्हणजे काय?

३. सामाजिक संशोधन करत असताना संशोधकाला कोणाच्या आयुष्यात डोकवावे लागते?

४. सामाजिक संशोधनात कशाच्या आधारे संशोधन करण्यास सुरुवात केली जाते?

प्र.३ रा. खालीलपैकी कोणत्याही **<u>दोन</u>** प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२

१. गृहीत कृत्याची निर्मिती म्हणजे काय? हे सविस्तर स्पष्ट करा.

२. संशोधन आराखडा म्हणजे काय? सविस्तर स्पष्ट करा.

३. सामाजिक संशोधनाचे महत्व सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.४ था. खालीलपैकी कोणत्याही **<u>दोन</u>** प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२

१. गृहीतकृत्यांचा अर्थ सविस्तर सांगून गृहीतकृत्यांच्या कोणत्याही तीन व्याख्या लिहा.

२. सामाजिक संशोधनातील नैतिकता म्हणून 'सुरक्षितता' हा मुद्दा अधिक स्पष्ट करा.

३. संशोधनात्मक गृहीतकृत्य म्हणजे काय? अधिक स्पष्ट करा.

प्र.५ वा. खालीलपैकी कोणत्याही **<u>एका</u>** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १२

१. गृहीतकृत्यांची वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

२. सामाजिक संशोधनाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र. २) कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. १२

१) अन्यथा / विपरीत ख्याती

२) न्याय दर्शनाचे सर्वसाधारण स्वरूप सांगा

३) तत्वमसी यावर टीप लिहा

४) शंकराचार्यांनी सांगितलेला सत्तात्रयाचा सिद्धांत सांगा

प्र. ३) कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. १२

१) रामानुजाचार्यांनी स्विकारलेली अंतिम चित, अचित, व ईश्वर तत्वे स्पष्ट करा.

२) न्याय दर्शनातील प्रत्यक्ष ज्ञानाचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा

३) वैशिषकांनी सांगितलेली पदार्थांची संकल्पना स्पष्ट करा

प्र. ४) कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. १२

१) मध्वाचार्यांनी सांगितलेल्या भेदाच्या स्वरूपाची सविस्तर माहिती द्या.

२) न्याय वैशाशिक दर्शनाचे सर्वसाधारण स्वरूप सांगा

३) शंकराचार्यांनी ब्रम्हाचे स्वरूप कोणत्या प्रकारे सांगितले आहे?

प्र. ५) कोणताही एक प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे. १२

१) भारतीय दर्शनाचे सर्वसाधारण स्वरूप लिहा.

२) भारतीय दर्शनातील तुम्हाला आवडलेल्या कोणत्याही एका दर्शनाविषय माहिती लिहा

तृतीयवर्ष कला शाखा

PHILSPL 3502 S-III Indian & Western Philosophy
(Pattern 2019)

आसन क्रमांक :

एकूण प्रश्नसंख्या : ५

एकूण पुष्ठसंख्या : २

वेळ - २:३० तास

एकूण गुण - ६०

सूचना → १) सर्व प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात

प्र. १) सर्व प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे १२

अ) खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा

१) 'पूर्णप्रज्ञ दर्शन' हे कोणत्या दर्शनाचे नाव आहे ?

अ) शंकराचार्यांच्या ब) रामानुजाचार्ययांच्या क) मध्वाचार्ययांच्या

२) द्रव्य आणि गुण यात कोणता संबंध असतो?

अ) समवाय ब) असमवाय क) संयोग

३) मायेचा नाश कशाने होतो?

अ) ज्ञानाने ब) अज्ञानाने क) दोन्हीपैकी एकानेही नाही

४) शंकराचार्यांच्या मायावादावर रामानुजाचार्य यांनी एकूण किती अक्षेप घेतले आहेत

अ) 4 ब) 5 क) 7

ब) एका वाक्यात उत्तरे द्या.

१) रामानुजाचार्यांनी ईश्वराचे एकूण किती प्रकार मांनले आहेत? २

२) शंकराचार्य यांच्या मते मोक्षप्राप्तीसाठी काय जाणावे लागते? २

३) वैशेषिक दर्शनाने एकूण किती पदार्थ मांनले? २

४) न्याय दर्शनाचे प्रवक्ते कोण? २

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College, Baramati,
(Arts, Commerce & Science)
(Autonomous)

Seat No. :

Total No. of Questions : 05

Total No. of Pages : 02

T.Y.B.A. (SEM.-V)
Subject & Subject Code :
हिंदी साहित्य का इतिहास [HINSPL3502]
(Pattern 2019)

समय : 2.30 घंटे

अंक : 60

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्र.1.अ) निम्नलिखित प्रश्नों के एक वाक्य में उत्तर लिखिए। (04)

1) आदिकाल का समय लिखिए।
2) वीरगाथा काल की कौनसी भी एक प्रवृत्ति लिखिए।
3) रासो का अर्थ लिखिए।
4) 'खुमाण रासो' किसकी रचना है?

आ) निम्नलिखित प्रश्नों के संक्षेप में उत्तर लिखिए। (08)

1) चंदबरदाई का काल लिखते हुए उनकी रचना का नाम लिखिए।
2) श्रृंगार काल नाम किसने दिया है? किस काल को दिया है?
3) ज्ञानाश्रयी काव्यधारा की दो विशेषताएं लिखिए।
4) कवि केशवदास की रचनाओं के नाम लिखिए।

प्र.2. अ) निम्नलिखित में से किन्हीं तीन पर टिपण्णी लिखिए। (50–60 शब्दों में) (12)

1) आदिकाल की राजनीतिक परिस्थिति
2) मीराबाई
3) भक्तिकाल का नामकरण
4) कवि बिहारी

प्र.3. अ) निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए। (100–120 शब्दों में) (06)

1) कृष्णभक्ति शाखा की विशेषताएं लिखिए।

अथवा

2) रीतिकाल की परिस्थितियों का विवेचन कीजिए।

(पीछे देखिए)

आ) निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए। (06)

1) आदिकाल का नामकरण

अथवा

2) भक्तिकाल की राजनीतिक परिस्थिति ।

प्र.4. निम्नलिखित में से किन्ही दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए। (12)

1) 'भ्रमरगीत' का संक्षिप्त परिचय दीजिए।

2) प्रेमाश्रयी शाखा की विशेषताएं लिखिए।

3) रीतिमुक्त कवि किसे कहा है। विवेचन कीजिए।

प्र. 5) निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से दीजिए। (12)

1) 'भक्तिकाल को सुवर्ण युग कहा है।' विस्तार से लिखिए।

2) चंदबरदायी का परिचय देते हुए, आदिकाल की साहित्यिक परिस्थिति का विवेचन कीजिए।

******

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College, Baramati,
(Arts, Commerce & Science)
(Autonomous)

Seat No. :

Total No. of Questions : 05

Total No. of Pages : 02

T.Y.B.A. (SEM - V)

Subject & Subject Code : हिंदी भाषा का विकास (S-4) [HINSPL 3503]

(2019 Pattern)

समय : 2.00 घंटे अंक : 60

सूचनाएँ : 1) एक सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्रश्न 1 अ) निम्नलिखित **<u>बहुविकल्पीय प्रश्नों</u>** के उत्तर लिखिए। (04)

1. भाषा की सबसे छोटी इकाई क्या है?

1) ध्वनि 2) शब्द 3) पद 4) वाक्य

2. बोली का अर्थ क्या है ?

1) संपर्क भाषा 2) प्रमाण भाषा 3) बोलचाल की भाषा 4) संचार भाषा

3. 'ब्रज' शब्द का पुराना अर्थ क्या है?

1) गायों का समूह 2) पशुओं का समूह 3) चारागाह 4) इनमें से सभी

4. भारत जैसे बहुभाषी देश में संपर्क भाषा कौन-सी है ?

1) अंग्रेजी 2) मराठी 3) हिंदी 4) तमिल

आ) निम्नलिखित प्रश्नों के **<u>संक्षेप</u>** में उत्तर लिखिए। (08)

1) 'विदेशी' शब्द किसे कहते हैं ?

2) भाषा के विविध रूपों में से दो रूपों के नाम बताइए।

3) पश्चिमी हिंदी के अंतर्गत आने वाली किसी भी दो बोलियों के नाम बताइए।

4) संचार माध्यम कौन-कौन से हैं ?

प्रश्न 2) निम्नलिखित प्रश्नों में से **<u>किन्ही तीन</u>** प्रश्नों के 50-60 शब्दों में उत्तर लिखिए। (12)

1) भाषा के स्वरूप को स्पष्ट कीजिए ।

2) तत्सम शब्द किसे कहते हैं ? स्पष्ट कीजिए।

3) अवधी बोली का सामान्य परिचय दीजिए।

4) नागरी लिपि का परिचय अपने शब्दों में दीजिए।

(P.T.O.)

प्रश्न 3) निम्नलिखित प्रश्नों में से **किन्ही दो** प्रश्नों के 100-120 शब्दों में उत्तर लिखिए। (12)

1) राष्ट्रभाषा हिंदी के महत्व को स्पष्ट कीजिए ।
2) हिंदी के तदभव शब्दों को सोदाहरण परिचय दीजिए।
3) बोली और भाषा के अंतर पर प्रकाश डालिए।

प्रश्न 4) निम्नलिखित में से **किन्हीं दो** पर टिप्पणी लिखिए। (12)

1) अंतर्राष्ट्रीय भाषा में हिंदी का महत्व
2) परिनिष्ठित भाषा का परिचय
3) अवधी बोली का सामान्य परिचय ।

प्रश्न 5) निम्नलिखित प्रश्नों में से **किसी एक** प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए। (12)

1) भाषा की परिभाषा देते हुए उसकी विशेषताओं को स्पष्ट कीजिए।
2) हिंदी भाषा की खड़ीबोली और ब्रजभाषा इन दो बोलियों पर प्रकाश डालिए।

******

Anekant Education Society's

TuljaramChaturchand College, Baramati,
(Arts, Commerce & Science)
(Autonomous)

Seat No. : [ ]

Total No. of Pages : 02

Total No. of Questions :05

T.Y.B.A. (SEM -V)

Subject & Subject Code:हिंदी साहित्य का इतिहास (S-3)

[UAHN 352]

(2022 Pattern)

समय : 2 घंटे

अंक :60

सूचनाएँ: 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्रश्न 1 अ) निम्नलिखित **बहुविकल्पीय प्रश्नों** के उत्तर लिखिए। (04)

1) सबसे पहले हिंदी साहित्य का इतिहास ------- ने लिखा ।

1) आ . शुक्ल 2) शिवसिंह सेंगर 3) गार्सा द तासी 4) जॉर्ज ग्रीयर्सन

2) बिसलदेव रासो की नायिका ----- है।

1)राजमती 2) पद्मावती 3) मृगावती 4) नागमती

3) मीरा --------की प्रेम दिवाणी थी ।

1) शंकर 2) विठ्ठल 3) राम 4) कृष्ण

4) कबीर के गुरु --------थे ।

1) रामानंद 2) शंकरानंद 3) घनानंद 4) वल्लभाचार्य

आ) निम्नलिखित प्रश्नों के **संक्षेप** में उत्तर लिखिए। (08)

1) पृथ्वीराज रासो ग्रंथ किसने लिखा और उसके नायक का नाम क्या है ?

2) रीतिकाल के कवियो को किन तीन प्रमुख वर्गो में विभाजित किया जाता है ?

3) रीति शब्द का सामान्य अर्थ क्या है और रीतिकाल में किस रस की प्रधानता है ?

4) तुलसीदास के प्रमुख ग्रंथों के नाम लिखे

प्रश्न 2) निम्नलिखित प्रश्नों में से **किन्हीं तीन** प्रश्नों के 50-60 शब्दों में उत्तर लिखिए। (12)

1) सगुण भक्ति की विशेषताओं स्पष्ट कीजिए ।

2) रीतिकालीन राजनीतिक परिस्थिति का विवेचन कीजिए ?

3) जायसी का जीवन परिचय लिखिए ।

4) भक्तिकालीन सामाजिक परिस्थिति को स्पष्ट कीजिए।

प्रश्न 3)निम्नलिखित प्रश्नों में से **किन्हीं दो** प्रश्नों के 100-120 शब्दों में उत्तर लिखिए। (12)

1) कवि चंदबरदाई के व्यक्तित्व पर प्रकाश डालिए ।
2) जायेसी काव्य रचनाओं का संक्षेप में परिचय दीजिए ।
3) शिवाबावनी का परिचय लिखिए ।

प्रश्न 4)निम्नलिखित में से **किन्हीं दो** पर टिप्पणी लिखिए । (12)

1) घनानंद का जीवन परिचय ।
2) रासो काव्य की प्रवृतियाँ ।
3) रामभक्ति शाखा की विशेषताएँ ।

प्रश्न 5)निम्नलिखित प्रश्नों में से **किसी एक** प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए। (12)

1) ज्ञानाश्रयी और प्रेमाश्रयी की विशेषताओं को स्पष्ट कीजिए ।
2) खुमान रासो और बीसलदेव रासो का परिचय दीजिए ।

*****

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College, Baramati,
(Arts, Commerce & Science)
(Autonomous)

Seat No. :

Total No. of Questions : 05

Total No. of Pages : 02

T.Y.B.A. (SEM - V)

Subject & Subject Code : हिंदी भाषा का विकास (S-4) [UAHN 353]

(2022 Pattern)

समय : 2.00 घंटे

अंक : 60

सूचनाएँ : 1) एक सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्रश्न 1 अ) निम्नलिखित **बहुविकल्पीय प्रश्नों** के उत्तर लिखिए। (04)

1. 'भाषा' शब्द संस्कृत के किस धातु से बना हुआ है?

   1) भास् 2) भाष् 3) भाश् 4) भासा

2. "ध्वन्यात्मक शब्दों द्वारा विचारों का प्रकटीकरण ही भाषा है।" यह परिभाषा किसकी है?

   1) ब्लॉक एंड ट्रेगर 2) हेनरी स्वीट 3) डॉ कामताप्रसाद गुरु 4) डॉ. श्यामसुंदर दास

3. तत्सम शब्द से क्या तात्पर्य है?

   1) संस्कृत शब्दों के समान, बिना परिवर्तन हुए 2) अपने देश में उत्पन्न हुए

   3) संस्कृत से आए हुए किंतु उसमें कुछ परिवर्तन हुए 4) विदेशी भाषा से आए हुए ।

4. 'ब्रज' शब्द का पुराना अर्थ क्या है?

   1) गायों का समूह 2) पशुओं का समूह 3) चारागाह 4) इनमें से सभी

आ) निम्नलिखित प्रश्नों के **संक्षेप** में उत्तर लिखिए। (08)

1) किसी भी विद्वान द्वारा दी गई भाषा की कोई भी एक परिभाषा लिखिए।

2) भाषा के विविध रूपों में से दो रूपों के नाम बताइए।

3) पूर्वी हिंदी के अंतर्गत कौन-सी बोलियाँ आती है ?

4) अवधी किस भौगोलिक क्षेत्र में बोली जाती है ?

प्रश्न 2) निम्नलिखित प्रश्नों में से **किन्ही तीन** प्रश्नों के 50-60 शब्दों में उत्तर लिखिए। (12)

1) भाषा के स्वरूप को स्पष्ट कीजिए ।

2) तद्भव शब्द किसे कहते हैं ? स्पष्ट कीजिए।

3) संचार माध्यम कौन-कौन से हैं ? स्पष्ट कीजिए।

4) नागरी लिपि का परिचय अपने शब्दों में दीजिए। **(P.T.O.)**

प्रश्न 3) निम्नलिखित प्रश्नों में से **किन्ही दो** प्रश्नों के 100-120 शब्दों में उत्तर लिखिए। (12)

1) राष्ट्रभाषा हिंदी के महत्व को स्पष्ट कीजिए ।
2) हिंदी के विदेशी शब्दों को सोदाहरण परिचय दीजिए।
3) बोली और भाषा के अंतर पर प्रकाश डालिए।

प्रश्न 4) निम्नलिखित में से **किन्हीं दो** पर टिप्पणी लिखिए। (12)

1) खड़ीबोली का सामान्य परिचय
2) परिनिष्ठित भाषा का परिचय
3) नागरी लिपि में सुधार की आवश्यकता ।

प्रश्न 5) निम्नलिखित प्रश्नों में से **किसी एक** प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए। (12)

1) भाषा की परिभाषा देते हुए उसकी विशेषताओं को स्पष्ट कीजिए ।
2) हिंदी भाषा की अवधी और ब्रजभाषा इन दो बोलियों पर प्रकाश डालिए।

******

Anekant Education Society's

TuljaramChaturchand College, Baramati, (Arts, Commerce & Science) (Autonomous)

Seat No. :

Total No. of Questions :05

Total No. of Pages : 02

T.Y.B.A. (SEM - VI) Subject Code: UAHN-362

Subject :हिंदी साहित्य का इतिहास (आधुनिक काल)

(2022 Pattern)

समय : 2 घंटे (No.of Credits 04) अंक :60

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्रश्न 1 अ) निम्नलिखित बहुविकल्पीय प्रश्नों के उत्तर लिखिए। **(04)**

1) 'सुमित्रानंदन पंत' .... युग के प्रतिनिधि कवि है।

1) प्रगतिवादी 2) छायावादी 3) प्रयोगवादी 4) द्विवेदी

2) 'साये में धूप' .... की प्रसिद्ध रचना है।

1) धूमिल 2) अज्ञेय 3) दुष्यंतकुमार 4) निर्मला पुतुल

3) 'मैला आंचल' उपन्यास के लेखक .... है।

1) प्रेमचंद 2) फणीश्वरनाथ रेणु 3) यशपाल 4) नागार्जुन

4) रामधारी सिंह 'दिनकर' को .... रचना के लिए ज्ञानपीठ पुरस्कार से सम्मानित किया गया है।

1) उर्वशी 2) रश्मिरथी 3) इतिहास के आँसू 4) रेणुका

आ) निम्नलिखित प्रश्नों के संक्षेप में उत्तर लिखिए। **(08)**

1) भारतेंदु हरिश्चंद्र का संक्षिप्त परिचय दीजिए।

2) 'छायावाद' का अर्थ लिखिए।

3) 'प्रिय-प्रवास' रचना का महत्व लिखिए।

4) उपन्यास के छह तत्व लिखिए।

प्रश्न 2) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं तीन प्रश्नों के 50-60 शब्दों में उत्तर लिखिए। **(12)**

1) प्रगतिवादी काव्य का अर्थ लिखिए।

2) कवि निर्मला पुतुल का संक्षिप्त परिचय दीजिए।

3) 'सदियों का संताप' रचना का आशय अपने शब्दों में लिखिए।

4) दूरदर्शन नाटक का परिचय दीजिए।

(P.T.O.)

प्रश्न 3)निम्नलिखित प्रश्नों में से <u>किन्हीं दो</u> प्रश्नों के 100-120 शब्दों में उत्तर लिखिए। **(12)**

1) छायावादी काव्यधारा की विशेषताएँ लिखिए।
2) प्रेमचंद का परिचय दीजिए।
3) कवि जयप्रकाश कर्दम का परिचय दीजिए।

प्रश्न 4)निम्नलिखित में से <u>किन्हीं दो</u> पर टिप्पणी लिखिए। **(12)**

1) 'शिकंजे का दर्द' आत्मकथा का संक्षिप्त परिचय
2) नाटक के तत्व
3) निबंध के प्रकार

प्रश्न 5)निम्नलिखित प्रश्नों में से <u>किसी एक</u> प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए। **(12)**

1) प्रगतिवादी काव्यधारा की विशेषताओं को स्पष्ट कीजिए।
2) 'गोदान' उपन्यास का कथानक लिखिए।

*****

2)

2)

S eatNo

]Total No. of Pages-0[1

]Total No. of Question: 05]

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,

तुळजाराम चतुरचंद कलाविज्ञान व वाणिज्य, महाविद्यालय, बारामती.

(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)

(Affiliated to Savitribai Phule, Pune University)

T.Y.B.A. (Semester-V)

MARATHI (मराठी)

विषय : मराठीचा भाषिक अभ्यास (ऐतिहासिक) (S-4)

Sub Code – MARSPL-3503

(No .of Credits- 3 ((2019 Pattern)

एकूण गुण-६०

वेळ :२ तास

सूचना :१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१.ला अ. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (४)

१. ऐतिहासिक भाषिक विज्ञानाचा पाया कोणी घातला?

२. मराठी ही 'क्रिओलाईज्ड प्राकृत भाषा आहे' असे कोणी म्हटले आहे?

३. वर्णनात्मक भाषा अभ्यास पद्धतीला दुसरे कोणते नाव आहे?

४. शं.गो. तुळपुळे यांच्या मते अक्षीचा शिलालेख कोणत्या शतकातील आहे?

ब) खालील प्रश्नांचे उत्तरे 20 शब्दांत लिहा. (८)

१. मराठी भाषा कोणत्या भाषाकुलातील आहे?

२. हॉकेट यांनी सांगितलेली भाषेची कोणतीही दोन लक्षणे सांगा.

३. भाषाभ्यासाच्या कोणत्याही दोन पद्धती लिहा.

४. तौलनिक भाषाभ्यास पद्धतीला दुसरे कोणते नाव आहे?

प्र.२ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी ५० शब्दांत लिहा. (कोणतेही तीन) (१२)

१. वर्णनात्मक भाषाभ्यास पध्दतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

२. नवी भाषा कशी निर्माण होते स्पष्ट करा.

३. 'भाषा एक अर्जित वस्तू आहे' असे का म्हटले जाते?

४. 'ग्रिअर्सन यांनी अंतरबहिरवर्तुळ असा तिसरा गट का मानला' सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र.३.रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे सुमारे १५० शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) (१२)

१. भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करून भाषेची कार्य लिहा.

२. भाषेबद्दलचा जुना आणि नवा दृष्टिकोन यातील फरक उलगडून दाखवा.

३. मराठीच्या उत्पत्तीसंबंधी वैद्य-गुणे वाद स्पष्ट करा.

प्र.४.था. खालील प्रश्नांची उत्तरे सुमारे १५० शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) (१२)

१. सर विल्यम जोन्स यांच्या निबंधाचा सारांश सांगून ऐतिहासिक भाषा विज्ञानाच्या मर्यादा स्पष्ट करा.

२. अर्थ परिवर्तनाचे स्वरूप सांगून प्रकार विशद करा.

३. मराठी भाषेची उत्पत्तीची साधने कोणती ते लिहा.

प्र.५.वा. खालील प्रश्नांची उत्तरे सुमारे ३०० शब्दांत लिहा. (कोणताही एक) (१२)

१. 'बोलीभाषेपेक्षा प्रमाणभाषा का आवश्यक आहे' विशद करा.

२. 'भाषाभ्यासाची वैज्ञानिक दृष्टीकोनातून अभ्यास करण्याची आवश्यकता आहे' स्पष्ट करा.

11-4-25

(E)

Seat No- [ ]

[Total No. of Question: 05]　　　　[Total No. of Pages- 02]

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati

(Empowered Autonomous)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune

T.Y.B.A.(Semester-VI)

MARATHI – (मराठी)

Paper Code – UAMR - 361

(आधुनिक मराठी साहित्य प्रकारांचा अभ्यास)

(Pattern 2022)

एकूण गुण – ६०

वेळ: २ तास

सूचना – १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे .
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १) पुढील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. ४

१) प्रवासवर्णनाची व्याख्या लिहा.
२) जम्मूमध्ये लेखकाची राहण्याची व्यवस्था कोणी केली?
३) ऋषिकेश पाळंदे यांनी स्वत: ताची तुलना कोणाशी केली आहे?
४) गोडसे भटजी यांनी कोणते प्रवासवर्णन लिहिले ?

ब खाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे वीस शब्दापर्यंत लिहा. ८

१) जोहड कशास म्हटले जाते?
२) तुम्हांला माहित असलेल्या कोणत्याही दोन प्रवासवर्णनाची नावे लिहा.
३) जलाराम हरिधाम गोशाला ट्रस्ट सांभाळणाऱ्या दोघांची नावे सांगा ?
४) प्रवासवर्णनात उल्लेख केलेल्या कोणत्याही दोन ग्रंथाची नावे लिहा.

प्रश्न २ रा. टीपा लिहा(कोणत्याही तीन) . १२

१) जैन मंदिर
२) प्रवासवर्णनाचे घटक
३) लेखकाच्या सायकलविषयी माहिती
४) प्रवासवर्णनातील व्यक्तिचित्रण

प्रश्न ३ रा खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (१५० शब्दात) १२

१) प्रवासवर्णनाची स्वरूप स्पष्ट करा .
२) प्रवासवर्णनात स्वच्छतेचे महत्त्व कसे पटवून दिले आहे ? ते तुमच्या शब्दात लिहा.
३) बाडनेर शहराचे वर्णन लेखकाने कशाप्रकारे केले आहे? ते तुमच्या शब्दात लिहा.

(PTO)

25 - N - 11

(E)

प्रश्न ४ था खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (१५० शब्दात) १२

१) प्रवासवर्णनातील निसर्ग चित्रणाचे वर्णन तुमच्या शब्दात लिहा.

२) सायकल प्रवासादरम्यान लेखकाचे विराणते विषयी कोणते निश्चित मत बनत गेले?

३) 'प्रवासवर्णनात समाजाचे दर्शन घडते .' याविषयी चर्चा करा.

प्रश्न ५ वा खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (३०० शब्दात) १२

१) 'दोन चाकं आणि मी ' या प्रवासवर्णनातून दिसणारे ऋषिकेश पाळंदे यांचे व्यक्तिचित्रण रेखाटा.

२) 'दोन चाकं आणि मी'या प्रवासवर्णनात लेखकाला जाणवणारे एकटेपण याविषयी तुमचे मत लिहा.

****

[SET-B]

Seat No [ ]

[Total No. of Question: 05]

[Total No. of Pages-01]

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,

तुळजाराम चतुरचंद कला,विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती.

(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)

(Affiliated to Savitribai Phule, Pune University)

Class: T.Y.B.A. (Semester-VI)

Sub Code –UAMR-362

MARATHI – (मराठी)

साहित्यविचार

(Pattern 2022)

(No of Credits 3)

वेळ :२ तास **एकूण गुण-६०**

सूचना -१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१.ला) अ) खालील प्रश्न सोडवा. [४]

१. आस्वाद म्हणजे काय?

२. अभिरुची म्हणजे काय?

३. साहित्याची सामाजिकता म्हणजे काय?

४. रसविघ्ने किती व कोणकोणती?

ब) खालील प्रश्नांची उत्तरे २० शब्दांत लिहा. [८]

१. बांधिलकीला 'सामिलकी' हा शब्द प्रथम कोणी वापरला?

२. 'अप्रधानता' व 'प्रतित्युपायवैकल्य' या रसविघ्नाबद्दल लिहा.

३. रसिक वाचकाकडे कोणते गुण असावेत?

४. तेनच्या सिद्धांतातील घटक स्पष्ट करा.

प्र.२.रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी ५० शब्दांत लिहा. (कोणतेही तीन) [१२]

१. नाटकाचे प्रकार कोणकोणते ते लिहा.

२. नाटक व कादंबरी यातील फरक स्पष्ट करा.

३. कवितेची कोणतीही एक व्याख्या लिहा.

४. अभिरुची आणि औचित्य यांचा संबंध स्पष्ट करा.

प्र.३.रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे सुमारे १५० शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) [१२]

१.वाङ्मयीन अभिरुची जोपासण्यासाठी कोणकोणत्या प्रयत्नांची आवश्यकता आहे?

२. रसास्वादातील अडथळे सोदाहरण स्पष्ट करा.

३. साहित्य आणि समाज यांच्यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

प्र.४.था. खालील प्रश्नांची उत्तरे सुमारे १५० शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) [१२]

१. लेखकाची सामाजिकता, वाचकांची सामाजिकता आणि भाषेची सामाजिकता सविस्तर लिहा.

२. साहित्य आणि समाज यांच्यातील सहसंबंध तेनच्या सिद्धांताच्या आधारे स्पष्ट करा.

३. साहित्याच्या वर्गीकरणाची तत्वे किती व कोणते? सविस्तर लिहा.

प्र.५.वा. खालील प्रश्नांची उत्तरे सुमारे ३०० शब्दांत लिहा. (कोणताही एक) [१२]

१. आस्वाद प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करुन आस्वादातील आनंदाचे स्वरुप स्पष्ट करा.

२. अभिरुची म्हणजे काय? अभिरुची नियंत्रित करणारे घटक स्पष्ट करा.

Exam Seat No-

Total number of pages- 2

Total number of questions- 5

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.

(Autonomous)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University.

T.Y.B.A.

Subject- संस्कृत भाषा प्रबोध- 2

Semester- VI

Course Code : UASA361

(2022 Pattern)

(No. of Credits – 03)

Time- 2 Hours. **Max. Marks- 60**

सूचना–

1. उजवीकडील ठळक अंक गुण दर्शवतात.
2. नवीन प्रश्न नवीन पानावर सोडवावा.

प्र.1 अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे योग्य पर्याय निवडून लिहा. **(प्रत्येकी 1 गुण)**

1. 'अभिज्ञानशाकुन्तल' या नाटकाचे लेखक ..... आहेत.
   अ) महाकवि कालिदास ब) महाकवि भास क) कुन्तक.
2. 'शुकसप्तति:' या पाठात पोपटाचे नाव ..... आहे.
   अ. वैशम्पायन ब. अच्युत क. निंबक
3. 'नारद भक्ति सूत्र' या ग्रंथामध्ये ..... सूत्र आहेत.
   अ) 75 ब) 76 क) 77
4. अष्टावक्र गीतेमध्ये एकूण श्लोक ..... आहेत.
   अ) 23 ब) 24 क) 25

ब) खालील प्रश्नांची उत्तरे पूर्ण वाक्यात लिहा. **(प्रत्येकी 2 गुण)**

1. 'अभिज्ञानशाकुन्तल' या नाटकामध्ये किती अंक आहेत?
2. 'नारद भक्ति सूत्र' या ग्रंथरचनेचे रचनाकार कोण आहेत?
3. 'योग वसिष्ठ' या ग्रंथामध्ये कोणाकोणामध्ये संवाद वर्णित आहे?
4. अष्टावक्रगीतेमध्ये कोणाकोणामध्ये ज्ञानात्मक संवाद आहे?

प्र.2 टीपा लिहा. (कोणत्याही 3) **(प्रत्येकी 4 गुण)**

1. अष्टावक्रगीता.
2. बुद्धिमती स्त्री.
3. अभिज्ञानशाकुन्तल.
4. संस्कृत भाषेची वैशिष्ट्ये.

प्र.3 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही 2) (प्रत्येकी 6 गुण)

1. 'शुकवृत्तान्तः' या पाठात पोपटाने सांगितलेला वृत्तान्त सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
2. 'नारद भक्ति सूत्र' या ग्रंथातील भक्तिची व्याख्या सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
3. 'च्वि' रुपांची व्याख्या लिहून रुपसिद्धी करा.

ग्राम + ई + करोति = ?

बहुल + ई + भवति = ?

यमुना + ई + करोति = ?

प्र.4 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही 2) (प्रत्येकी 6 गुण)

1. 'शुकवृत्तान्तः' या पाठाचे रसग्रहण करा.
2. अष्टावक्रगीतेतील 'अष्टावक्र मूनि' यांचा सविस्तर परिचय लिहा.
3. 'अभिज्ञानशाकुन्तल' या नाटकातील चौथ्या अंकाचे रसग्रहण करा.

प्र.5 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही 1) (प्रत्येकी 12 गुण)

1. संस्कृत भाषेची होत असलेली व्यापकता तुमच्या शब्दांत लिहा.
2. 'बुद्धिर्बलवती' या कथेमध्ये बुद्धिचातुर्याच्या प्रसंगाचे सविस्तर वर्णन करा.

B

Seat No. ________

Total No. of Pages: 01

Total No. of Questions: 05

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati

Autonomous

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune

Class: T.Y.B.A.

Subject Code (UAEN351): Compulsory English

Semester- V Examination [redacted]

2022 Pattern

Time: 2 Hours **(No. of Credit 03)** **Marks: 60**

Note: a. All questions are compulsory.
b. Figures to right indicate full marks.

Q. 1. (A) Attempt each of the following. **(4)**

1. Where did Gandhi's friend invite him for dinner in *Playing the English Gentleman*?
2. Who advises Jimmy that "You are not a bad fellow at heart. Stop cracking safes and live straight" in *A Retrieved Reformation*?
3. What does the knight-at-arms do for the lady he meets in *La Belle Dame Sans Merci*?
4. What does Shakespeare compare the woman's eyes to in *Sonnet 130*?

Q. 1. (B) Attempt each of the following. **(8)**

1. It is a wonderful performance. (Change into an exclamatory sentence)
2. I can help you. (Change into a negative sentence)
3. The show will not start in an hour. (Change into a positive declarative)
4. They can take the red one if you like. (Change into an imperative sentence)

Q. 2. Attempt any three of the following. **(12)**

1. Which subjects did Gandhi study to become an English Gentleman?
2. Why is Jimmy in jail in *A Retrieved Reformation*?
3. What is the irony in Shakespeare's *Sonnet 130*?
4. How does the speaker assert that her love is eternal in the poem *How do I Love Thee*?

Q. 3. Attempt any two of the following **(12)**

1. Compare Ralf Spencer and Jimmy Valentine in *A Retrieved Reformation.*
2. Describe Pahom's life before he became rich in *How Much Land Does a Man Need?*
3. How Shakespeare does mock the convention of the showy and flowery courtly love in *Sonnet 130*?

Q. 4. Attempt any two of the following in 100 words each. **(12)**

1. Discuss *The Charge of the light Brigade* as a narrative poem.
2. How has machinery changed our lives in *How Wealth Accumulates and Men Decay?*
3. Discuss the knight's meeting with the beautiful lady in *La Belle Dame Sans Merci.*

Q. 5. Attempt any one of the following. **(12)**

1. Attempt a critical appreciation of the poem How do I love thee.
2. What is communication and discuss at least five ways in which one can improve one's communication skill?

***

Seat No. [ ]

Total No. of Questions: 05

Total No. of Pages: 02

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati

Autonomous

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune

Class: T.Y.B.A.

Subject: English Compulsory

Semester- VI

Subject Code (UAEN361): Compulsory English

Examination March/April 2025

2022 Pattern

(No. of Credit: 03)

Time: Two Hours **Marks: 60**

Note: a. All questions are compulsory.
b. Figures to right indicate full marks.

Q. 1. A) Attempt each of the following. **(1 Mark each)**

1. What does 'the rule of the road' mean in *On the Rule of the Road*?
2. Why did the giant build a high wall around the garden in lesson *The Selfish Giant*?
3. 'Why the poem called a 'psalm'?'
4. Who is the speaker of the poem *If*?

B) Attempt each of the following. **(2 Mark each)**

1. Why was Father Gilligan so weary in *The Ballad of Father Gilligan*?
2. Where does the dewfall-hawk alight in poem *Afterwards?*
3. What is the moral of the story *The Selfish Giant*?
4. Why was Mathilde dissatisfied and unhappy in *The Necklace*?

Q. 2. Attempt any three of the following. **(4 Mark each)**

1. Why was Father Gilligan struck by grief and guilt in *The Ballad of Father Gilligan*?
2. How did Mathilde and Loisel replace the necklace in *The Necklace*?
3. 'Keep your head' Why would this be important in poem *If*?
4. What, according to Henry Longfellow, is the purpose of our lives?

Q. 3. Attempt any two of the following **(6 Mark each)**

1. What is a presentation? What are the different kinds of presentations?
2. Describe Father Gilligan with reference to the poem *The Ballad of Father Gilligan.*
3. How does the speaker in *Afterwards* wish to be remembered after his death?

Q. 4. Attempt any two of the following in 100 words each. **(6 mark each)**

1. Discuss the characteristics of a good leader.
2. Analyze the character of Mathilde Loisel with reference to *The Necklace*.
3. How did the selfish giant turn into a selfless one?

Q. 5. Attempt any one of the following. **(12 marks)**

1. Attempt a critical appreciation of the poem *The Ballad of Father Gilligan*.
2. What is goal setting and how does it lead to better performance?

***

h)

Total No. of Questions: 05

Seat No. [ ]

Total No. of Pages: 01

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati

(Autonomous)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune

Class: T.Y.B.A.

Subject Code:(UAEN362) Advanced Study of English Language and Literature

Semester-VI- Examination-March, 2025

(2022 Pattern)

(No. of Credits-03)

Time: 2.00 Hours | Marks: 60

Note: a. All questions are compulsory.
b. Figures to right indicate full marks.

Q. 1. (A) Attempt each of the following questions. **(04)**

I. What is the significance of the Striders in *The Striders*?
II. What does 'Breeze' mean by Adil Jassuawala?
III. Who is the poet of *Hunger*?
IV. Explain the meaning of 'oldness' according to Arun Kolhatkar.

(B) Attempt each of the following questions. **(08)**.

I. What is a Homonymy? Explain by giving one exampie.
II. Explain the significance of the title *The Seasons of the Plains*.
III. What is a Homography? Explain with some examples.
IV. What does Mamta Kalia mean tribute?

Q.2. Attempt any three of the following. **(12)**

1. What is a lexical relationship? Explain in details.
2. Explain the central idea of *An Old Woman.*
3. What is linguistics in general? Explain in detail.
4. What is a difference between Homonymy and Polysymy?.

Q.3. Attempt any two of the following. **(12)**

1- What is Pragmatics? Explain in details.
2. What is Semantics? What did you learn from it in your syllabus?
3. Write a critical appreciation of *Sea Breeze Bombay*.

Q.4. Attempt any two of the following. **(12)**

1. Write a detailed note on Austin's Speech Act Theory.
2. What is a direct speech act and indirect speech act?
3. Give a critical appreciation of *The Season of the Plains.*

Q.5. Attempt any one of the following **(12)**

1. Write a detailed note on The Co-Operative Principles and its maxims.
2. Write a detailed note on Searle's typology and its types. Give suitable examples.

****

Q.4. Answer <u>any two</u> of the following in 100 words each. (12)

1) Is Raju a transformed man at the end of the novel?.

2) Why is Lizzy Mr. Bennet's Favourite daughter?

3) Why does Mr. Collins propose to marry Elizabeth?

Q.5. Answer <u>any one</u> of the following. (12)

1. Discuss the various themes in the novel 'Pride and Prejudice'.
2. Character sketch of Rosie in 'The Guide'.

***

(12)

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati

Semester- VI (Backlog) Examination, March 2025

Empowered Autonomous

Seat No. [ ]

Total No. of Questions: 05 **Total No. of Pages: 02**

Class: T.Y.B.A.

ENGLISH

Subject Code (ENGCO3601): Compulsory English

2019 Pattern

Time: 2.00. Hours **Marks: 60**

Note: a. All questions are compulsory.

b. Figures to the right indicate full marks.

Q. 1. Attempt all the following questions from A and B

A) Choose the correct alternatives from those given below. **(04)**

1. Which vital questions does the essay *On the Rule of the Road* address?
   a) What does liberty mean?
   b) Are there limits to an individual's freedom?
   c) The importance of individual and social liberties.
   d) All above

2. Robert Lynd's thesis that 'real pleasure lies in ....
   a) Goal
   b) Ignorance
   c) Knowledge
   d) Habit

3. A presentation is a .... giving information about a product, a subject, or an idea.
   a) Dialogue
   b) Talk
   c) Paragraph
   d) None

4. What are the qualities of a good leader?
   a) Motivator
   b) Honest
   c) Good communicator
   d) All of the above

B) Answer the following questions in two to three sentences each. **(08)**

1. What are the two liberties that need to be preserved?
2. When does the dew-fall hawk come crossing the shades?
3. What does the poet say about the human soul?
4. How many languages did Kamala Das know to speak, write in 'An Introduction'?

5. How can ignorance also give us a pleasure?
6. Where is the story, 'The Diamond Necklace' set in?
7. What are the soft skills?
8. What is a 'presentation'?

Q. 2. Attempt any three of the following in 30-40 words each. **(12)**

1. What does the poem 'If- 'reveal about the speaker's character?
2. What are the images used by Hardy to describe the month of May?
3. What are the different kinds of presentation?
4. What is the importance of goal setting?

Q. 3. Attempt any two of the following in 100 words each. **(12)**

1. Analyze the poem 'An Introduction' by Kamala Das.
2. Discuss how liberty is not a personal affair but an accommodation of interests.
3. What are the important points to remember while making a presentation?

Q. 4. Attempt any two of the following in 100 words each. **(12)**

1. Analyze the character of Mathilde in 'The Diamond Necklace'.
2. Show how the title 'The Pleasures of Ignorance' aptly sums up the thrust of the essay.
3. What is the message of the poem 'A Psalm of Life'?

Q. 5. Attempt any one of the following in 250 words. **(12)**

1. Explain the term soft skills? How are they important in our personal life and professional career?
2. Does the story 'The Diamond Necklace' have a message? Explain.

***

आसन क्रमांक :
एकूण पुष्ठसंख्या : २

एकूण प्रश्नसंख्या : ५

अनेकान्त एज्युकेशन सोसायटीचे
तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती.
(स्वायत्त)
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न
वर्ग : तृतीयवर्ष कला शाखा
विषय: तत्त्वज्ञान
सत्र: पाचवे
अभ्यासक्रम कोड: UAPH353   अभ्यासक्रमाचे शिर्षक: Jainism
(Pattern 2022)
(श्रेयांक संख्या ०३)

वेळ - २:०० तास   एकूण गुण - ६०

सूचना → १) सर्व प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात

प्र.१) अ) खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा. (प्रत्येकी १ गुण) ४

१) -------------- युग हे जैन तत्वज्ञानाचे सुवर्ण युग समजले जाते.
अ) आरंभकाळ ब) मध्यकाळ

२) -------------------- पंथ असा म्हणतो की, 'आकाशाला आपले वस्त्र मानावे, जेवणासाठी सुद्धा पात्र वापरू नये'.
अ) दिगंबर ब) श्वेतांबर

३) स्यादवादाला ------------------- सापेक्षतेचा सिद्धांत म्हणतात.
अ) ज्ञानाच्या ब) विधानाच्या

४) संसारी अवस्थेत असताना जीव ------------ रूपात राहतो.
अ) शुद्ध ब) अशुद्ध

प्र.१) ब) एका वाक्यात उत्तरे द्या. (प्रत्येकी 2 गुण) ८

१) जैन दर्शनाच्या मते पुदगलाची रचना कशापासून झालेली आहे.
२) जैनांच्या सिद्धांतानुसार जीवाच्या मूळ पूर्णत्वाला कशामुळे मर्यादा पडतात?
३) 'द्रव्यसंग्रहात' मोक्षाचे कोणते दोन प्रकार आहेत?
४) स्यादवादाचे दुसरे नाव काय आहे?

प्र.२) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ४ गुण) १२

१) जैन साहित्य सांगा.
२) जैन दर्शनातील अनेकान्तवाद सांगा.
३) स्याद्वाद ही संकल्पना आणि जैन तत्त्वज्ञानातील त्याचे महत्त्व याविषयी चर्चा करा.
४) स्याद्वाद लोकशाहीस कसा पोषक आहे?
५) जैन धर्मातील मुक्तीचे (मोक्षाचे) स्वरूप थोडक्यात सांगा.

प्र.३) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ४ गुण) १२

१) जैन दर्शनातील श्वेतांबर आणि दिगंबर संप्रदयाविषयी थोडक्यात माहिती द्या
२) जैनांचा आरंभकाळ याविषयी माहिती द्या.
३) वैशेषिक आणि जैन दर्शन यांचा 'परमाणुवाद' स्पष्ट करा.
४).जैन धर्मात मोक्षाचा मार्ग कोणता आहे?
५) जैन धर्मातील सप्तभंगाचे वैज्ञानिक स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.४) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ६ गुण) १२

१) जैनांनी सांगितलेल्या स्याद्वादाची मांडणी सविस्तर करा.

२) जैन दर्शन निरीश्वरवादी आहे हे स्पष्ट करा.

३) जैनांचे आत्मा आणि सिद्धजीव याबाबत मत काय आहे

प्र.५) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे. (प्रत्येकी १२ गुण) १२

१) आधुनिक युगात जैन दर्शनाची गरज याविषयी चर्चा करा

२) सप्तभंग, परमानुवाद आणि पुद्गल यांच्या संदर्भात जैन तत्त्वज्ञानाच्या वैज्ञानिक पैलूंचे विश्लेषण करा.आधुनिक युगात जैन दर्शनाची गरज याविषयी चर्चा करा

आसन क्रमांक :
एकूण पुष्ठसंख्या : १

एकूण प्रश्नसंख्या : ५

अनेकान्त एज्युकेशन सोसायटीचे
तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती.
(स्वायत्त)
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न
विषय: तत्वज्ञान

सत्र: सहावे

वर्ग : तृतीयवर्ष कला शाखा
अभ्यासक्रम कोड: UAPH361 अभ्यासक्रमाचे शिर्षक: Modern Philosopher (Indian)
(Pattern 2022)
(श्रेयांक संख्या ०३)

एकूण गुण - ६०

वेळ - २:०० तास
सूचना → १) सर्व प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात

प्र. १ अ) खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी १ गुण)
१) रानडे हे हट्टग्रही वृत्तीच्या विरुद्ध असणारे तत्त्वचिंतक आहेत. अ) बरोबर ब) चूक.
२) एम एन रॉय यांच्या विचारांचा व प्रणालीचा मध्यबिंदू --------------- हा आहे.
अ) समाज ब) मानव
३) डॉ. रा. द. रानडे यांची समाधी कोणत्या गावी आहे? अ) बेळगाव ब) निंबाळ
४) 'तत्वज्ञान हे जीवनाकरिता असते, जीवन हे तत्वज्ञानाकरिता नसते' असे ----------------- म्हणतो अ) श्री अरविंद ब) जे. कृष्णमूर्ती

प्र. १ ब) एका वाक्यात उत्तरे द्या. (प्रत्येकी २ गुण)
१) अंतिम सत्ता ब्रह्म 'सत् -चित् -आनंद' आहे असे कोण म्हणतो.
२) भारतातील पहिले मार्क्सवादी म्हणून कोणाचा उल्लेख केला जातो?
३) श्री अरविंद 'ईगो' कोणाला म्हणतात?
४) डिसेंबर 1940 मध्ये रॉय यांनी कोणत्या पक्षाची स्थापना केली?

प्र. २) कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ४ गुण)
१) रानडे यांनी सांगितलेली गुढानुभूती काय आहे
२) मानवेंद्रनाथ रॉय यांच्या विषयी माहिती द्या
३) श्री अरविंद यांचा पूर्णयोग काय आहे?
४) जे. कृष्णमूर्ती यांची मनाची संकल्पना सांगा.

प्र. ३) कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ६ गुण)
१) रानडे यांनी ईश्वर साक्षात्काराचे प्रतिपादन कशा पद्धतीने केलेले आहे
२) रॉय यांचा 'नवमानववाद' सिद्धांत सांगा
३) विज्ञाननिष्ठ मन आणि धर्मशील मन- जे. कृष्णमूर्ती

प्र. ४) कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ६ गुण)
१) रानडेंचे तत्वज्ञान विषयक विचार काय आहेत
२) श्री अरविंदांचा उत्क्रांतिवाद यावर टीप लिहा
३) रॉय आणि कार्ल मार्क्स यांच्या विषयी थोडक्यात माहिती सांगा

प्र. ५) कोणताही एक प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे. (१२ गुण)
१) रानडे, रॉय, श्री अरविंद किंवा जे. कृष्णमूर्ती यांच्या विचारांचा आपल्या वैयक्तिक आणि सामाजिक जीवनावर झालेल्या प्रभावाचा सविस्तर आढावा घ्या.
२) भारतातील कोणत्याही सामाजिक तत्ववेत्त्याविषयी सविस्तर माहिती सांगा.

आसन क्रमांक :
एकूण पृष्ठसंख्या : १

एकूण प्रश्नसंख्या : ५

अनेकान्त एज्युकेशन सोसायटीचे
तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती.
(स्वायत्त)
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न

सत्र: सहावे
विषय: तत्वज्ञान
वर्ग : तृतीयवर्ष कला शाखा
अभ्यासक्रमाचे शिर्षक: Western Philosophers
अभ्यासक्रम कोड: UAPH362
(Pattern 2022)
(श्रेयांक संख्या ०३)
एकूण गुण - ६०
वेळ - २:०० तास

सूचना → १) सर्व प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात

प्र. १ अ) खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी १ गुण)

१) 'Essay on the Human Understanding' हा प्रसिद्ध ग्रंथ -------------- यांनी लिहिला.
अ) लॉक ब) ह्यूम क) बर्कले

२) बर्कलेने कोणत्या वादाचे खंडन करून चिदवादाचे मंडन केले आहे?
अ) चिदवाद ब) जडवाद क) अनुभववाद

३) ह्यूमच्या मते संवेदनांचे ------------ प्रकार पडतात. अ) दोन ब) तीन क) चार

४) अनुभववाद, बुद्धिवाद यांची कान्टने ज्ञानशास्त्रीय दृष्टिकोनातून केलेली चिकित्सा म्हणजे त्याची ------------- पद्धत होय. अ) समीक्षा ब) सत्ताशास्त्र क) अनुभवपूर्व

प्र. १ ब) एका वाक्यात उत्तरे द्या. (प्रत्येकी २ गुण)

१) ब्रिटिश अनुभववादातील शेवटचा तत्त्वज्ञ कोण होता?
२) "अस्तित्व म्हणजे प्रत्यय" हे वचन कोणाचे आहे?
३) अठरावे शतक हे कोणत्या तत्त्ववेत्त्याचे शतक म्हणून ओळखले जाते?
४) अनुभववादाचा जनक म्हणून कोणाला ओळखले जाते?

प्र. २) कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ४ गुण)

१) लॉक यांच्या अमूर्त कल्पना यावर प्रकाश टाका.
२) लॉक व बर्कले यांच्यातील तात्त्विक संबंध स्पष्ट करा.
३) ह्यूमचे तत्त्वज्ञान विषयक विचार सांगा.
४) कान्टची समीक्षापद्धत स्पष्ट करा.

प्र. ३) कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ६ गुण)

१) कान्टची पदार्थाची कल्पना स्पष्ट करा.
२) ह्यूमची कार्यकारणाची संकल्पना विस्तृतपणे मांडा.
३) जन्मजात कल्पनांचा सिद्धांत लॉकने कशा प्रकारे खंडन केला आहे ते सविस्तर सांगा.

प्र. ४) कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ६ गुण)

१) बर्कलेने अमूर्त कल्पनांचे खंडन कसे केले, हे स्पष्ट करा.
२) ह्यूमचा संशयवाद स्पष्ट करा.
३) कान्टचे सत्ताशास्त्रीय विचार विस्तृतपणे मांडावे.

प्र. ५) कोणताही एक प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे. (१२ गुण)

१) पाश्चात्य तत्त्वज्ञानातील कोणत्याही एका तत्त्ववेत्त्याचे विचार सविस्तर स्पष्ट करा.
२) पाश्चात्य दर्शनातील अनुभववाद आणि बुद्धिवाद यांची तुलना करा व स्पष्ट करा.

आसन क्रमांक :
एकूण पुष्ठसंख्या : २

एकूण प्रश्नसंख्या : ५

अनेकान्त एज्युकेशन सोसायटीचे
तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती.
(स्वायत्त)
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न
वर्ग : तृतीयवर्ष कला शाखा
विषय: तर्कशास्त्र
सत्र: पाचवे
अभ्यासक्रम कोड: UALO351 अभ्यासक्रमाचे शिर्षक: Logic and Methodology of Science -I
(Pattern 2022)
(श्रेयांक संख्या ०३)
एकूण गुण - ६०

वेळ - २:०० तास

सूचना → १) सर्व प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात

प्र.१) अ) खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा. (प्रत्येकी १ गुण) ४

१) ------------------ व्यवहारिक कुतूहलाच्या पूर्तीसाठी नसून शुद्ध शास्त्रीय कुतूहलाच्या समाधानासाठी असते. **अ)** विज्ञान **ब)** कॉमन सेन्स

२) ग्रीक तत्त्वज्ञानात ॲरिस्टॉटल हा ------------------ चा शिष्य मानला जातो
अ) प्लेटो **ब)** सॉक्रेटिस

३) वैज्ञानिक संशोधनात निर्माण होणारी विचारांची प्रक्रिया ------------------ असते.
अ) नैगमनिक **ब)** वैगमनिक

४) मिल्लने प्रायोगिक पद्धती ---------------- सांगितल्या आहे.
अ) चार **ब)** पाच

प्र.१) ब) एका वाक्यात उत्तरे द्या. (प्रत्येकी 2 गुण) ८

१) संगणक विज्ञानात तर्कशास्त्राची भूमिका काय आहे?
२) आदर्शवादी शास्त्रे कोणता अभ्यास करते ?
३) मिल्लची तात्त्विक भूमिका कोणती आहे?
४) वैज्ञानिक संशोधनाचा प्रमुख उद्देश कोणता?

प्र.२) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ४ गुण) १२

१) व्यवहारिक ज्ञान म्हणजे काय?
२) मिल्लची अन्वय पद्धती सांगा.
३) उपादन कारण कशाला म्हणायचं?
४) तर्कशास्त्राची उपयुक्तता थोडक्यात सांगा
५) दैनंदिन निर्णय घेताना तर्कशास्त्र कसे लागू केले जाते?

प्र.३) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ४ गुण) १२

१) वस्तूनिष्ठ शास्त्र व आदर्शवादी शास्त्र यामध्ये कोणता फरक आहे?.
२) ॲरिस्टॉटलची द्रव्य संकल्पना थोडक्यात सांगा.
३) मिल्लची कारण कल्पना स्पष्ट करा.
४) संगणक तर्कशास्त्राच्या महत्त्व थोडक्यात सांगा.
५) व्यवहारिक ज्ञान आणि विज्ञान याविषयी थोडक्यात माहिती लिहा

प्र.४) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ६ गुण) १२

१) शुद्ध शास्त्र व उपयोजित शास्त्र यातील फरक स्पष्ट करा.

२) मिल्लच्या प्रायोगिक पद्धती थोडक्यात सांगा

३) तर्कशास्त्रातील वैज्ञानिक संशोधनाचे महत्त्व काय?

प्र.५) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे. (प्रत्येकी १२ गुण) १२

१) तर्कशास्त्राचे इतर शास्त्रांमध्ये असणारे योगदान यावर तार्किक माहिती द्या

२) तर्कशास्त्राचे मानवी जीवनातील योगदान यावर सविस्तर माहिती लिहा.

१२

आसन क्रमांक :

एकूण पुष्ठसंख्या : १

एकूण प्रश्नसंख्या : ५

अनेकान्त एज्युकेशन सोसायटीचे

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती.

(स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न

वर्ग : तृतीयवर्ष कला शाखा विषय: तर्कशास्त्र सत्र: सहावे

अभ्यासक्रम कोड: UALO361 अभ्यासक्रमाचे शिर्षक: Logic and Methodology of Science - II

(Pattern 2022)

(श्रेयांक संख्या ०३)

वेळ - २:०० तास एकूण गुण - ६०

सूचना → १) सर्व प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात

१अ) खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी १ गुण)

१) ---------------- या तर्कशास्त्रज्ञाने विचारांच्या नियमांना स्वयंसिद्ध मानले आहे.

अ) वेल्टन ब) क्रेटन

२) विचारांचे नियम हे------------------- आहेत.

अ) अनुभवपूर्व ब) अनुभवाहीन

३) सामाजिक शास्त्राच्या अभ्यास विषयक घटकात -------- घटकांना महत्त्व असते.

अ) सहा ब) चार

४) विज्ञानामध्ये ------------------ करणे ही संशोधनाची पहिली पायरी आहे

अ) माहिती जमा ब) निरीक्षण

१ ब) एका वाक्यात उत्तरे द्या. (प्रत्येकी २ गुण)

१) पर्याप्त कारणाचा नियम कोणाचा आहे?

२) श्रेणीकरण म्हणजे काय?

३) नैसर्गिक शास्त्र म्हणजे काय?

४) मुलाखतीचे दोन प्रकार सांगा

प्र. २) कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ४ गुण)

१) विचारांचे नियम म्हणजे काय?

२) शासकीय नियम व आदर्शवादी नियम थोडक्यात सांगा.

३) सामाजिक संस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा?

४) मुलाखतीची फायदे सांगा.

प्र. ३) कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ६ गुण)

१) वैज्ञानिक स्पष्टीकरण म्हणजे काय आणि वैज्ञानिक स्पष्टीकरणाच्या पद्धती सांगा.

२) मूल्य निरपेक्षता म्हणजे काय?

३) सामाजिक शास्त्राचे स्वरूप व अभ्यास विषयक घटक कोणते?

प्र. ४) कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ६ गुण)

१) निसर्गवादी नियम म्हणजे काय निसर्ग नियमांचे प्रकार स्पष्ट करा?

२) निरीक्षण म्हणजे काय सांगून निरीक्षणाचे फायदे सांगा

३) नैसर्गिक व सामाजिक शास्त्रातील फरक काय आहे

प्र.५) कोणताही एक प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे. (१२ गुण)

१) आवडलेल्या एखाद्या गोष्टीच सर्वेक्षण तर्कशास्त्राच्या दृष्टीने तुम्ही कसे कराल सविस्तर सांगा?

२) सामाजिक विज्ञानाच्या पद्धतीचा अभ्यास तर्कशास्त्राच्या दृष्टीने कसा केला आहे?

अभ्यासक्रम कोड: UALO361 अभ्यासक्रमाचे शिर्षक: Logic and ...

(Pattern 2022)

(श्रेयांक संख्या ०३)

वेळ - २:०० तास एकूण गुण - ६०

सूचना → १) सर्व प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात

१अ) खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी १ गुण)

१) ---------------- या तर्कशास्त्रज्ञाने विचारांच्या नियमांना स्वयंसिद्ध मानले आहे.
अ) वेल्टन ब) क्रेटन

२) विचारांचे नियम हे------------------ आहेत.
अ) अनुभवपूर्व ब) अनुभवाहीन

३) सामाजिक शास्त्राच्या अभ्यास विषयक घटकात -------- घटकांना महत्त्व असते.
अ) सहा ब) चार

४) विज्ञानामध्ये ------------------ करणे ही संशोधनाची पहिली पायरी आहे
अ) माहिती जमा ब) निरीक्षण

१ ब) एका वाक्यात उत्तरे द्या. (प्रत्येकी २ गुण)

१) पर्याप्त कारणाचा नियम कोणाचा आहे?
२) श्रेणीकरण म्हणजे काय?
३) नैसर्गिक शास्त्र म्हणजे काय?
४) मुलाखतीचे दोन प्रकार सांगा

प्र. २) कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ४ गुण)

१) विचारांचे नियम म्हणजे काय?
२) शासकीय नियम व आदर्शवादी नियम थोडक्यात सांगा.
३) सामाजिक संस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा?
४) मुलाखतीची फायदे सांगा.

प्र. ३) कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ६ गुण)

१) वैज्ञानिक स्पष्टीकरण म्हणजे काय आणि वैज्ञानिक स्पष्टीकरणाच्या पद्धती सांगा.
२) मूल्य निरपेक्षता म्हणजे काय?
३) सामाजिक शास्त्राचे स्वरूप व अभ्यास विषयक घटक कोणते?

प्र. ४) कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ६ गुण)

१) निसर्गवादी नियम म्हणजे काय निसर्ग नियमांचे प्रकार स्पष्ट करा?
२) निरीक्षण म्हणजे काय सांगून निरीक्षणाचे फायदे सांगा
३) नैसर्गिक व सामाजिक शास्त्रातील फरक काय आहे

प्र.५) कोणताही एक प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे. (१२ गुण)

१) आवडलेल्या एखाद्या गोष्टीच सर्वेक्षण तर्कशास्त्राच्या दृष्टीने तुम्ही कसे कराल सविस्तर सांगा?
२) सामाजिक विज्ञानाच्या पद्धतीचा अभ्यास तर्कशास्त्राच्या दृष्टीने कसा केला आहे?

आसन क्रमांक :
एकूण पुष्ठसंख्या : १

एकूण प्रश्नसंख्या : ५

अनेकान्त एज्युकेशन सोसायटीचे
तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती.
(स्वायत्त)
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न

विषय: तर्कशास्त्र
सत्र: सहावे

वर्ग : तृतीयवर्ष कला शाखा अभ्यासक्रमाचे शिर्षक: Logic and Methodology of Science - II
अभ्यासक्रम कोड: UALO361
(Pattern 2022)
(श्रेयांक संख्या ०३)
एकूण गुण - ६०

वेळ - २:०० तास
सूचना → १) सर्व प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात

१अ) खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी १ गुण)

१) ---------------- या तर्कशास्त्रज्ञाने विचारांच्या नियमांना स्वयंसिद्ध मानले आहे.
अ) वेल्टन ब) क्रेटन
२) विचारांचे नियम हे------------------ आहेत.
अ) अनुभवपूर्व ब) अनुभवाहीन
३) सामाजिक शास्त्राच्या अभ्यास विषयक घटकात -------- घटकांना महत्त्व असते.
अ) सहा ब) चार
४) विज्ञानामध्ये ------------------ करणे ही संशोधनाची पहिली पायरी आहे
अ) माहिती जमा ब) निरीक्षण

१ ब) एका वाक्यात उत्तरे द्या. (प्रत्येकी २ गुण)

१) पर्याप्त कारणाचा नियम कोणाचा आहे?
२) श्रेणीकरण म्हणजे काय?
३) नैसर्गिक शास्त्र म्हणजे काय?
४) मुलाखतीचे दोन प्रकार सांगा

प्र. २) कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ४ गुण)

१) विचारांचे नियम म्हणजे काय?
२) शासकीय नियम व आदर्शवादी नियम थोडक्यात सांगा.
३) सामाजिक संस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा?
४) मुलाखतीची फायदे सांगा.

प्र. ३) कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ६ गुण)

१) वैज्ञानिक स्पष्टीकरण म्हणजे काय आणि वैज्ञानिक स्पष्टीकरणाच्या पद्धती सांगा.
२) मूल्य निरपेक्षता म्हणजे काय?
३) सामाजिक शास्त्राचे स्वरूप व अभ्यास विषयक घटक कोणते?

प्र. ४) कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रत्येकी ६ गुण)

१) निसर्गवादी नियम म्हणजे काय निसर्ग नियमांचे प्रकार स्पष्ट करा?
२) निरीक्षण म्हणजे काय सांगून निरीक्षणाचे फायदे सांगा
३) नैसर्गिक व सामाजिक शास्त्रातील फरक काय आहे

प्र.५) कोणताही एक प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे. (१२ गुण)

१) आवडलेल्या एखाद्या गोष्टीच सर्वेक्षण तर्कशास्त्राच्या दृष्टीने तुम्ही कसे कराल सविस्तर सांगा?
२) सामाजिक विज्ञानाच्या पद्धतीचा अभ्यास तर्कशास्त्राच्या दृष्टीने कसा केला आहे?

Total No. of Question:- 05 अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे, Total No. of Page:- 01

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती.

Seat No:- [ ]

(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)

सत्रांत परीक्षा

विषय : राज्यशास्त्र

वर्ग – टी. वाय. बी. ए. तृतीय वर्ष, सत्र- V (Pattern 2019)

POLGEN 3501

वेळ:- ०२ : ०० तास विषय व कोड :- POL-3501 Political Ideology G-III गुण:- ६०

सूचना : - 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

2) उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न.१ ला. खालील पैकी सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. 12

अ) खालील प्रश्नाचे योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी 1 गुण)

1) 'एंड ऑफ आयडालॉजी' हा ग्रंथ कोणत्या विचारवंतांनी लिहिला आहे?

अ) लेनिन ब) कार्ल मार्क्स क) जॉन रॉल्स ड) डॅनियल बेल

2) प्रतिगामी राष्ट्रवाद कोणत्या तत्त्वांचा पुरस्कार करतो?

अ) मानवतावाद ब) सहकार्य क) युद्ध ड) शांतता

3) खालील पैकी फेबियन संघवाद कोणत्या देशात उदयाला आला?

अ) भारत ब) इंग्लंड क) जपान ड) नेपाळ

4) मुसोलिनी इटलीचा हुकूमशाह कोणत्या वर्षी बनला?

अ) 1926 ब) 1916 क) 1936 ड) 1940

ब) खालील प्रश्नाचे एका वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण)

1) विचारप्रणालीची व्याख्या लिहा.

2) राष्ट्रवादाचे दोन प्रकार सांगा.

3) फेबियन समाजवादाचा पुरस्कार कोणत्या विचारवंतानी केला?

4) फॅसीझमचा उदय कोणत्या देशात झाला?

प्रश्न. 2 रा. खालील पैकी कोणत्याही तीन टिपा लिहा. (प्रत्येकी 4 गुण) 12

1) विचारप्रणालीचा अर्थ लिहा.

2) प्रतिगामी राष्ट्रवादाचा अर्थ लिहा.

3) व्यवसाय संघवादाचा अर्थ लिहा.

4) संघप्रधान राज्याची संकल्पना लिहा.

प्रश्न. 3 रा. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 6 गुण) 12

1) राजकीय विचारप्रणालीची व्याप्ती स्पष्ट करा.

2) राष्ट्रवादाचे प्रकार स्पष्ट करा.

3) फॅसीझमच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न. 4 था. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येक 6 गुण) 12

1) राजकीय विचारप्रणालीच्या अभ्यासाची आवश्यकता स्पष्ट करा.

2) राष्ट्रवादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3) व्यवसाय संघवादाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न. 5 वा. खालील पैकी कोणताही एक प्रश्न लिहा. 12

1) राजकीय विचारप्रणालीची भूमिका स्पष्ट करा.

2) फॅसीझमची तत्वे सविस्तर स्पष्ट करा.

A

Total No. of Question:-05 | Total No. of Page: 01

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती.

Seat No:-

(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)

सत्रांत परीक्षा

विषय : राज्यशास्त्र

वर्ग – टी. वाय. बी. ए. तृतीय वर्ष, सत्र- V (Pattern 2019) गुण:- ६०

वेळ:- ०२ : ०० तास विषय व कोड :- **POL 3503 International Politics**

सूचना : - 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

2) उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न.१ ला. खालील पैकी सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. **12**

अ) खालील प्रश्नाचे योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी 1 गुण)

1) खालीलपैकी हॅन्स मार्गेन्थ यांनी कोणता दृष्टिकोन मांडला.

अ) वास्तववादी दृष्टीकोन ब) आदर्शवादी दृष्टीकोन क) वर्तनवादी दृष्टीकोन ड) नव उदारमतवादी दृष्टीकोन

2) आंतरराष्ट्रीय राजकारणामध्ये निर्णयग्राही दृष्टिकोन कोणत्या साली मांडला गेला?

अ) 1970 ब) 1950 क) 1960 ड) 1980

3) राष्ट्रसंघाची स्थापना कोणत्या वर्षी करण्यात अली?

अ) 1955 ब) 1948 क) 1920 ड) 1966

4) खालील पैकी कोणत्या विचारवंताने सत्तासंतुलन संकल्पनेचा पुरस्कार केला?

अ) लुसियन पाय ब) हॅरॉल्ड लॉस्वेल क) हॅरॉल्ड लास्की ड) यापैकी सर्व

ब) खालील प्रश्नाचे एका वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण)

1) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाची व्याख्या सांगा.

2) व्यवस्था सिद्धांताचा पुरस्कार कोणी केला?

3) सत्तेची व्याख्या सांगा.

4) सत्ता संतुलनाची व्याख्या सांगा.

प्रश्न. 2 रा. खालील पैकी कोणत्याही तीन टिपा लिहा . (प्रत्येकी 4 गुण) **12**

1) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचा अर्थ लिहा.

2) शक्ती चक्रीय सिद्धांताचा अर्थ लिहा.

3) सत्तेची संकल्पना लिहा.

4) सत्ता संतुलनाची संकल्पना लिहा.

प्रश्न. 3 रा. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 6 गुण) **12**

1) नव उदारमतवादी सिद्धांताची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

2) क्रिटिकल थेअरी स्पष्ट करा.

3) सत्ता संतुलनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न. 4 था. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येक 6 गुण) **12**

1) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

2) सत्तेच्या नैसर्गिक घटकांचे प्रकार स्पष्ट करा.

3) जागतिक सत्ता संतुलनातील बदलते स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न. 5 वा. खालील पैकी कोणताही एक प्रश्न लिहा. **12**

1) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाची व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा.

2) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचा वर्तनवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

--------*----*----*----*

Total No. of Question:- 05 अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे, Total No. of Page:- 01

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती.

Seat No:-

(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)

सत्रांत परीक्षा

विषय : राज्यशास्त्र

वर्ग – टी. वाय. बी. ए. तृतीय वर्ष, सत्र- VI (Pattern 2019)

विषय व कोड :- POL3602 Public Administration S-III गुण:- ६०

वेळ:- ०२ : ०० तास

सूचना : - 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
2) उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न.१ ला. खालील पैकी सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. 12

अ) खालील प्रश्नाचे योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी 1 गुण)

1) भारतात सेवानिवृत्तीची वयोमर्यादा किती आहे?
अ) 58 ब) 70 क) 75 ड) 60

2) स्टाफ सिलेक्शन कमिशनचे मुख्य कार्यालय कोणत्या ठिकाणी आहे?
अ) पुणे ब) नागपूर क) दिल्ली ड) हैदराबाद

3) महालेखापरीक्षकाची नेमणूक कोण करतात?
अ) गृहमंत्री ब) राष्ट्रपती क) संरक्षण मंत्री ड) पंतप्रधान

4) प्रशासनावर कोणाचे नियंत्रण असते?
अ) कायदेमंडळ ब) न्यायमंडळ क) कार्यकारी मंडळ ड) वरीलपैकी सर्व

ब) खालील प्रश्नाचे एका वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण)

1) शास्त्रीय व्यवस्थापन संकल्पना कोणी मांडली आहे?
2) भरतीची व्याख्या लिहा.
3) राज्य लोकसेवा आयोगाच्या अध्यक्षांची नेमणूक कोण करतात?
4) भारतीय संसदेत अंदाजपत्रक कोण मांडतात?

प्रश्न. 2 रा. खालील पैकी कोणत्याही तीन टिपा लिहा. (प्रत्येकी 4 गुण) 12

1) स्टाफ मंडळे
2) बढतीची संकल्पना लिहा.
3) समतोल अर्थसंकल्प
4) प्रशासकीय उत्तरदायित्वाचा अर्थ लिहा.

प्रश्न. 3 रा. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 6 गुण) 12

1) सेवानिवृत्तीचा उद्देश स्पष्ट करा.
2) प्रशिक्षणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
3) नागरी सेवेची वैशिष्ट्ये लिहा.

प्रश्न. 4 था. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येक 6 गुण) 12

1) शास्त्रीय व्यवस्थापनाची तत्वे लिहा.
2) राज्य लोकसेवा आयोगाची रचना स्पष्ट करा.
3) आदर्श अंदाजपत्रकाची वैशिष्ट्ये लिहा.

प्रश्न. 5 वा. खालील पैकी कोणताही एक प्रश्न लिहा. 12

1) नोकरशाहीचा अर्थ, वैशिष्ट्ये आणि कार्य सविस्तर स्पष्ट करा.
2) सेवक प्रशासन म्हणजे काय? सेवक प्रशासनाचे महत्व सांगा.

परीक्षा क्र.

एकूण पान: 2

एकूण प्रश्न: 5

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे

तुळजाराम चतुरचंद कला वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय, बारामती

(स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न

वर्ग - टी.वाय.बी. ए.

विषय: संरक्षण आणि सामरिक शास्त्र

सत्र परीक्षा

पेपरचे नाव आणि कोड: भारताचे राष्ट्रीय सुरक्षा धोरण UADS-351A

(२०२२ पॅटर्न) गुण - ६०

क्रेडिट- ०३

वेळ - २. ०० तास

परीक्षार्थींसाठीसूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत २) उजवीकडे असलेले आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात

प्र. १खालील बहुपर्यायी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१२)

अ) खालील बहुपर्यायी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (०४)

१) भारताने ऑपरेशन शक्ती या सांकेतिक नावाने आण्विक चाचणी या वर्षी घेतली? (०१)

(अ) १९६२ (ब) १९७४ (क) १९९८ (ड) १९९०

२) कोणत्याही असुरक्षेपासून मुक्तता म्हणजे... (०१)

(अ) युद्धनीती (ब) राष्ट्रीय सुरक्षितता (क) राजनिती (ड) वरीलपैकी नाही

३) भारताचे दुसरे CDS म्हणून खालीलपैकी कोणाची नियुक्ती करण्यात आली होती? (०१)

(अ) मनोज पांडे (ब) जनरल नरवणे (क) बिपीन रावत (ड) अनिल चौहान

४) खालीलपैकी अणुशक्तीचे शांततामय मार्गासाठी उपयोग कोणते? (०१)

(अ) वीजनिर्मिती (ब) कालगणना (क) खाद्यपदार्थ टिकवून ठेवणे (ड) वरील सर्व

ब) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (०८)

१) भारताची तिन्ही दलांची एकत्रित कमांड कोठे आहे? (०२)

२) "युद्ध हे परराष्ट्रीय धोरण संचालन करणारे यंत्र आहे" असे कोण म्हणाले? (०२)

३) राष्ट्रीय सुरक्षेचे प्रकार सांगा? (०२)

४) राष्ट्रीय सुरक्षेचे निर्धारक घटक सांगा? (०२)

प्र. २टिपा लिहा. (कोणतेहीतीन) (१२)

१) पंचशील तत्व

२) अलिप्ततावाद

३) संरक्षण अंदाजपत्रक

४) सागरमाला प्रोजेक्ट

प्र .३पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या (कोणतेही दोन) (१२)

१) राष्ट्रीय सुरक्षेची व्याख्या सांगून महत्व आणि व्याप्ती स्पष्ट करा?

२) भारताचे आण्विक धोरण स्पष्ट करा?

३) भारतीय परराष्ट्र धोरणाची आदर्शे लिहा?

प्र .४पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या (कोणतेही दोन) (१२)

१) भारतीय परराष्ट्र धोरणाचे निर्धारक घटक स्पष्ट करा?

२) भारताच्या संरक्षण धोरणाची उद्दिष्टे लिहा?

३) परराष्ट्र आणि संरक्षण धोरणातील संबंध स्पष्ट करा?

प्र .५पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या (कोणतेही एक) (१२)

१) भारतीय राष्ट्रीय सुरक्षिततेची संकल्पना स्पष्ट करा?

२) हिंद महासागर क्षेत्राचे सामरिक महत्व आणि भारताचे सागरी धोरण यावर निबंध लिहा?

परीक्षा क्र. :

एकूण पानः २

एकूण प्रश्नः ५

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे

तुळजाराम चतुरचंद कला वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय, बारामती

(स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न

वर्ग – टि.वाय.बी. ए. (२०२२ पॅटर्न)

संरक्षण आणि सामरिक शास्त्र

सत्र परीक्षा

विषय सांकेतांकः UADS 351 B / विषयः युद्ध आणि युद्धपद्धती

क्रेडिट- ०३

गुण – ६०

वेळ – २.०० तास

परीक्षार्थींसाठीसूचनाः १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत
२) उजवीकडे असलेले आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात

(प्रत्येकी १ गुण)

प्र. १अ) खालीलपैकी सर्व प्रश्न सोडवा

1) सैन्याची हालचाल व डावपेचाची शिग्रता ही कोणत्या युद्धातत्त्वांमध्ये आढळून येते
A) सुरक्षा B गतिमानता C) बचाव D) केंद्रीकरण

2) अणुऊर्जा निर्मितीसाठी कोणत्या इंधनाचा वापर करतात?
A) कोळसा B) युरेनियम C) तेल D) गॅस

3) भारताने दुसरी अणुचाचणी कोणत्या साली घेतली?
A) 1998 B) 2000C) 1948 D) 2010

4) 'एजंट ऑरेंज' ह्या विषारी वायूचा खालीलपैकी कोणत्या युद्धात वापर करण्यात आला?
A) भारत पाक B) व्हिएतनाम C) रशिया युक्रेन D) यामकीपुर

(प्रत्येकी 2 गुण)

(ब) खालीलपैकी सर्व प्रश्न सोडवा

1) युद्धाची कोणतेही दोन राजकीय कारणे लिहा.
2) हायब्रीड युद्धामध्ये समावेश होणाऱ्या घटकांची नावे लिहा.
3) दुसऱ्या महायुद्धात जपानच्या कोणत्या शहरावर अणुबॉम्ब टाकण्यात आले?
4) पारंपरिक युद्ध म्हणजे काय?

(प्रत्येकी 4 गुण)

प्र. २ खालील कोणतेही तीन टिपा लिहा.

1) प्रतिरोधन 2) जैविक युद्धपद्धती 3) केंद्रीकरण युद्धाचे तत्व 4) अणुऊर्जा

(प्रत्येकी 6 गुण)

प्र .३ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा

1) आण्विक युद्धपद्धतीचा विकास आणि प्रसार यावर माहिती लिहा.
2) हायब्रीड युद्ध म्हणजे काय थोडक्यात स्पष्ट करा.
3) युद्धाची कारणे लिहा.

प्र.४ खालीलपैकी <u>कोणतेही दोन</u> प्रश्न सोडवा **(प्रत्येकी 6 गुण)**

1) रासायनिक युद्धपद्धतीचा अर्थ आणि उद्देश स्पष्ट करा.
2) युद्धाची तत्वे स्पष्ट करा.
3) युद्धाचे परिणाम लिहा.

प्र.५ खालीलपैकी <u>कोणताही एक</u> प्रश्न सोडवा **(प्रत्येकी 12 गुण)**

1) भारताच्या अणुऊर्जा धोरणावर सविस्तर चर्चा करा.
2) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाचा युद्धामधील वाढता प्रभाव आणि त्याचे परिणाम याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

परीक्षा क्र. [ ]

एकूण पान: 02

एकूण प्रश्न: 5

अनेकांत एजुकेशन सोसायटीचे

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती

(स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न

वर्ग: टी वाय बी ए

विषय: संरक्षण आणि सामरिक शास्त्र

द्वितीय सत्र

पेपरचे नाव आणि कोड: भारताची राष्ट्रीय सुरक्षा UADS361(A)

2022 पॅटर्न

क्रेडिट- 03

वेळ: 02.00 तास कमाल. गुण: 60

परीक्षार्थींसाठी सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत २) उजवीकडे असलेले आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात

प्र. १ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१२)

प्र. १ अ) खालील बहुपर्यायी प्रश्नांची वाक्यात उत्तरे लिहा. (०४)

१) ॲक्ट ईस्ट हे धोरण या वर्षी अंमलात आले?

(अ) १९९० (ब) १९९५ (क) २०१४ (ड) २०००

२) लुक ईस्ट धोरणावेळी खालीलपैकी कोण भारताचे पंतप्रधान होते?

(अ) अटलबिहारी वाजपेयी (ब) पी. व्ही. नरसिंहराव (क) इंदिरा गांधी (ड) डॉ. मनमोहन सिंग

३) खालीलपैकी कोणता देश दक्षिण आशियाचा भाग नाही?

(अ) बांग्लादेश (ब) मालदीव (क) भूतान (ड) चीन

४) ग्वादार बंदर खालीलपैकी कोणत्या देशाशी संबंधित आहे?

(अ) बांग्लादेश (ब) पाकिस्तान (क) अफगाणिस्तान (ड) भूतान

प्र. १ (ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (०८)

१) ॲक्ट ईस्ट धोरणावेळी कोण भारताचे पंतप्रधान होते?

२) हबनतोता बंदर कोणत्या देशाशी संबंधित आहे?

३) दक्षिण आशियाई देशांची संघटना कोणती?

४) CPEC ही कोणत्या दोन देशांमधील परियोजना आहे?

प्र. २ टिपा लिहा. (कोणतेही तीन) (१२)

१) चितगाँव २) मल्लका स्ट्रीट ३) लुक ईस्ट धोरण ४) CDS (चीफ ऑफ डिफेन्स स्टाफ)

प्र .३ पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या (कोणतेही दोन) (१२)

१) लुक ईस्ट आणि ॲक्ट ईस्ट धोरण सांगून त्याचे भारताच्या दृष्टिकोनातून महत्व स्पष्ट करा?

२) दक्षिण आशियातील चीनचा हस्तक्षेप स्पष्ट करा?

३) भारताची दक्षिण आशियातील भूमिका स्पष्ट करा?

प्र.४ पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या (कोणतेही दोन)

१) स्ट्रिंग ऑफ पर्ल्स संकल्पना स्पष्ट करा?

२) CPEC परियोजनेचे चीनच्या दृष्टीने महत्व विषद करा?

३) थिएटर कमांड संकल्पना स्पष्ट करा आणि त्याचे फायदे लिहा?

प्र.५ पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या (कोणतेही एक)

१) चीन पाकिस्तान युतीचा भारताच्या राष्ट्रीय सुरक्षेवर होणारा परिणाम स्पष्ट करा?

२) दक्षिण आशियातील सामरिक वातावरण सांगून बाह्य सत्तेची या भागातील भूमिका स्पष्ट करा?

परीक्षा क्र. :

एकूण पान: २

एकूण प्रश्न: ५

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे

तुळजाराम चतुरचंद कला वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय, बारामती

(स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न

वर्ग – टी .वाय.बी. ए. (२०२२ पॅटर्न)

संरक्षण आणि सामरिक शास्त्र

सत्र परीक्षा मार्च -२०२५

पेपरचे सांकेतांक: - UADS 361 (B) / पेपर: आधुनिक युद्धपद्धती

क्रेडिट- ०३ **गुण – ६०**

वेळ – २.०० तास

परीक्षार्थींसाठीसूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत

२) उजवीकडे असलेले आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात

(प्रत्येकी १ गुण)

प्र१. (अ) खालीलपैकी सर्व प्रश्न सोडवा

१) मानसिक युद्धाचे प्रमुख साधन कोणते नाही?

a) प्रचार माध्यमे b) मानसिक दबाव

c) आर्थिक निर्बंध d) अफवा

२) मानसिक युद्धाचा मुख्य उद्देश काय असतो?

a) सैनिकांना शारीरिकदृष्ट्या संपवणे b) विरोधकाच्या मनोबलावर परिणाम करणे

c) शस्त्रास्त्रांचा मोठ्या प्रमाणात वापर करणे d) थेट हल्ले करणे

३) आर्थिक युद्ध म्हणजे काय?

a) लष्करी युद्ध b) आर्थिक साधनांवर परिणाम करणारे युद्ध

c) केवळ तंत्रज्ञानावर आधारित युद्ध d) केवळ मनोवैज्ञानिक रणनीती

४) खालीलपैकी तंत्रज्ञान युद्धाचे प्रमुख साधन कोणते आहे?

a) रेडिओ b) AI (कृत्रिम बुद्धिमत्ता) आणि रोबोटिक्स

c) केवळ शस्त्रास्त्र d) पत्रव्यवहार

(प्रत्येकी 2 गुण)

(ब) खालीलपैकी सर्व प्रश्न सोडवा

१) मानसशास्त्रीय युद्ध म्हणजे काय?

२) आर्थिक युद्ध म्हणजे काय?

३) सायबर युद्ध म्हणजे काय?

४) अवकाश युद्ध म्हणजे काय?

प्र.२. टीपा लिहा (कोणतेही तीन) **(प्रत्येकी 4 गुण)**

१) कृत्रिम बुद्धिमत्ता 2) सायबर युद्धाची उद्दिष्टे

3) अंतराळ युद्ध 4) तांत्रिक युद्धपद्धती

प्र.३. खालीलपैकी कोणतेही <u>दोन प्रश्न</u> सोडवा **(प्रत्येकी ६ गुण)**

१) मानसशास्त्रीय युद्धाची कोणती प्रमुख साधने आहेत?

२) आर्थिक युद्धामागील प्रमुख उद्दिष्टे कोणती असतात?

३) सायबर युद्धला रोखण्यासाठी उपाय सुचवा.

प्र. ४. खालीलपैकी कोणतेही <u>दोन प्रश्न</u> सोडवा **(प्रत्येकी ६ गुण)**

१) मानसिक युद्धाचे संभाव्य परिणाम कोणते?

२) आर्थिक युद्धपद्धतीचे परिणाम लिहा.

३) अंतराळ युद्ध लढण्यासाठी वापरण्यात येणाऱ्या विविध साधने आणि पद्धती कोणत्या आहेत?

प्र. ५. खालीलपैकी कोणताही <u>एक प्रश्न</u> सोडवा **(१२ गुण)**

१) युद्धाच्या बदलत्या स्वरूपाचा आजच्या जागतिक राजकारण ,आर्थिक आणि सामाजिकतेवर होणारा परिणाम विशद करा.

२) आधुनिक तंत्रज्ञानाचा युद्धातील सहभाग आणि त्याचा परिणाम सविस्तर स्पष्ट करा .

परीक्षा क्र. [ ]

एकूण पान: 02

एकूण प्रश्न: 5

अनेकांत एजुकेशन सोसायटीचे

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती

(स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न

वर्ग: टी वाय बी ए

विषय: संरक्षण आणि सामरिक शास्त्र

द्वितीय सत्र

पेपरचे नाव आणि कोड: आंतरराष्ट्रीय आणि प्रादेशिक संघटना UADS362

2022 पॅटर्न

क्रेडिट- 03

वेळ: 02.00 तास कमाल. गुण: 60

परीक्षार्थींसाठी सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत २) उजवीकडे असलेले आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात

प्र. १ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१२)

प्र. १ अ) खालील बहुपर्यायी प्रश्नांची वाक्यात उत्तरे लिहा. (०४)

१) आसियान या संघटनेचे किती सदस्य देश आहेत?

(अ) १५ (ब) २० (क) २५ (ड) १०

२) युरोपियन युनियन मधून बाहेर पडणारा देश कोणता?

(अ) ब्रिटन (ब) माल्टा (क) पोलंड (ड) जपान

३) खालीलपैकी कोणता देश SCO चा सदस्य नाही?

(अ) पाकिस्तान (ब) भारत (क) जपान (ड) चीन

४) बिमस्टेक या संघटनेची स्थापना कोणत्या वर्षी झाली?

(अ) २००६ (ब) १९९७ (क) १९६७ (ड) २०००

प्र. १ (ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (०८)

१) ब्रिक्स या संघटनेची स्थापना कोणत्या वर्षी झाली?

२) SCO चे मुख्यालय कोठे आहे?

३) आसियान या संघटनेची स्थापना कोणत्या वर्षी झाली?

४) युरोपियन युनियन या संघटनेची स्थापना कोणत्या वर्षी झाली?

प्र. २ टिपा लिहा. (कोणतेही तीन) (१२)

१) बिमस्टेकसमोरील आव्हाने २) SCO च्या कार्याचे मूल्यमापन ३) ब्रेक्सिट ४) ब्रिक्ससमोरील आव्हाने

प्र .३ पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या (कोणतेही दोन) (१२)

१) SCO संघटनेच्या स्थापनेची पार्श्वभूमी सांगून रचना आणि कार्य स्पष्ट करा?

२) BRICS संघटनेची रचना आणि कार्य सांगून न्यू डेव्हलपमेंट बँकेची माहिती लिहा?

३) बिमस्टेक संघटनेच्या स्थापनेची उद्दिष्टे सांगून १४ सहकार्याची क्षेत्रे विषद करा?

प्र .४ पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या (कोणतेही दोन) (१२)

१) आसियान संघटनेची सदस्य सांगून ध्येय आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा?

२) EU संघटनेची सदस्य सांगून ध्येय आणि मूल्ये स्पष्ट करा?

३) भारताच्या ब्रिक्स मधील भूमिकेचे मूल्यमापन करा?

प्र .५ पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या (कोणतेही एक) (१२)

१) भारताच्या दृष्टीने जागतिक संघटनांचे महत्व स्पष्ट करा?

२) जागतिक शांतता आणि स्थिरता राखण्यातील आंतरराष्ट्रीय आणि प्रादेशिक संघटनांची भूमिका स्पष्ट करा?

Total No. of Question:- 05

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,

Total No. of Page:- 01

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती. (स्वायत्त महाविद्यालय)

Seat No:-

सत्रांत परीक्षा

विषय : राज्यशास्त्र

वर्ग - टी. वाय. बी. ए. तृतीय वर्ष, सत्र- V (Pattern 2022)

वेळ:- ०२ : ०० तास   विषय व कोड :- UAPO351 Political Ideology   गुण:- ६०

सूचना : - 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
2) उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न.1 ला. खालील पैकी सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. 12.

अ) खालील प्रश्नाचे योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी 1 गुण)

1) 'एंड ऑफ आयडालॉजी' हा ग्रंथ कोणत्या विचारवंतांनी लिहिला आहे.
अ) लेनिन ब) कार्ल मार्क्स क) जॉन रॉल्स ड) डॅनियल बेल

2) प्रतिगामी राष्ट्रवाद कोणत्या तत्त्वांचा पुरस्कार करतो.
अ) मानवतावाद ब) सहकार्य क) युद्ध ड) शांतता

3) व्यवसाय संघवादाचा उदय कोणत्या देशात झाला ?
अ) भारत ब) जर्मनी क) इंग्लंड ड) जपान

4) फॅसीझम विचारप्रणालीचा उदय कोणत्या देशात झाला.
अ) भारत ब) जपान क) जर्मनी ड) इंग्लंड

ब) खालील प्रश्नाचे एका वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण)

1) कोणत्याही दोन विचारप्रणालींची नावे लिहा.
2) राष्ट्रवादीची दोन गुण लिहा.
3) लोकशाही समाजवादाची व्याख्या लिहा.
4) फॅसीझमचा उदय कोणत्या देशात झाला.

प्रश्न. 2 रा. खालील पैकी कोणत्याही तीन टिपा लिहा. (प्रत्येकी 4 गुण) 12

1) विचारप्रणालीचा अर्थ लिहा.
2) उदारमतवादी राष्ट्रवाद टीप लिहा.
3) लोकशाही समाजवाद टीप लिहा.
4) फॅसीझमचा अर्थ लिहा.

प्रश्न. 3 रा. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 6 गुण) 12

1) राजकीय विचारप्रणालीची व्याप्ती लिहा ?
2) राष्ट्रवादाचे महत्व लिहा ?
3) फेबियन समाजवादाची वैशिष्ट्ये लिहा ?

प्रश्न. 4 था. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येक 6 गुण) 12

1) राजकीय विचारप्रणालीच्या अभ्यासाची आवश्यकता लिहा ?
2) राष्ट्रवादाचे गुण लिहा ?
3) श्रमिक संघवादाची वैशिष्ट्ये लिहा ?

प्रश्न. 5 वा. खालील पैकी कोणताही एक प्रश्न लिहा. 12

1) राष्ट्रवादीचे विकासाचे घटक सविस्तर स्पष्ट करा.
2) फॅसीझमच्या उद्याची करणे सविस्तर स्पष्ट करा.

----------*-----*-----*-----*

Total No. of Question:- 05

Total No. of Page:- 01

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती. (स्वायत्त महाविद्यालय)

Seat No:-

सत्रांत परीक्षा

विषय : राज्यशास्त्र

वर्ग - टी. वाय. बी. ए. तृतीय वर्ष, सत्र- V (Pattern 2022)

गुण:- ६०

वेळ:- ०२ : ०० तास

विषय व कोड :- UAPO352 Public Administration

सूचना : - 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

2) उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न.1 ला. खालील पैकी सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. 12

अ) खालील प्रश्नाचे योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी 1 गुण)

1) लोकप्रशासनाचे जनक कोण ?

अ) वुल्डो विल्सन ब) हरबर्ट सायमन क) ल्युथर ग्युलीक ड) हेन्री फेयोल

2) लोकप्रशासन विषयी हनी अहवाल कोणत्या साली सादर करण्यात आला.

अ) 1988 ब) 1967 क) 1997 ड) 1977

3) पोस्टकॉर्ब (POSOCORB) दृष्टिकोन कोणी मांडला ?

अ) वुल्डो विल्सन ब) हरबर्ट सायमन क) ल्युथर ग्युलीक ड) हेन्री फेयोल

4) खालील पैकी कोणता दृष्टिकोन पारंपारिक दृष्टिकोन आहे ?

अ) ऐतिहासिक दृष्टिकोन ब) वैधानिक दृष्टिकोन क) शास्त्रीय दृष्टिकोन ड) यापैकी सर्व

ब) खालील प्रश्नाचे एका वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण)

1) लोकप्रशासनाची व्याख्या लिहा.

2) लोकप्रशासनातील कोणत्याही दोन आधुनिक दृष्टिकोनांची नावे सांगा ?

3) मिनोब्रुक परिषद कोणत्या साली झाली.

4) स्मार्ट प्रशासन ही संकल्पना कोणी मांडली.

प्रश्न. 2 रा. खालील पैकी कोणत्याही तीन टिपा लिहा. (प्रत्येकी 4 गुण) 12

1) पोस्टकॉर्ब POSOCORB दृष्टिकोन लिहा.

2) निर्णय-निर्धारण दृष्टिकोनाचा अर्थ लिहा.

3) मिनोब्रुक परिषद

4) सार्वजनिक-खाजगी क्षेत्र भागीदारीचा अर्थ लिहा.

प्रश्न. 3 रा. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 6 गुण) 12

1) लोकप्रशासनाचे महत्व स्पष्ट करा.

2) लोकप्रशासनाच्या राजकीय दृष्टिकोनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

3) नवलोकव्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न. 4 था. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येक 6 गुण) 12

1) लोकप्रशासनाचा लोकनिवड दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

2) लोकप्रशासन आणि खाजगी प्रशासन यातील फरक स्पष्ट करा.

3) नव लोकप्रशासनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न. 5 वा. खालील पैकी कोणताही एक प्रश्न लिहा. 12

1) लोकप्रशासनाच्या अभ्यासाचा वर्तनवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

2) ई-प्रशासनाचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

----------*-----*-----*-----*

Total No. of Question:- 05 अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे, Total No. of Page:- 01

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती.

Seat No:-

(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)

सत्रांत परीक्षा

विषय : राज्यशास्त्र

वर्ग – टी. वाय. बी. ए., तृतीय वर्ष, सत्र- VI (Pattern 2022)

वेळ:- ०२ : ०० तास विषय व कोड :-UAPO362 Public Administration गुण:- ६०

सूचना : - 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
2) उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न.१ ला. खालील पैकी सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. 12

अ) खालील प्रश्नाचे योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी 1 गुण)

1) भारतात सेवानिवृत्तीची वयोमर्यादा किती आहे?
अ) 55 ब) 70 क) 75 ड) 60

2) स्टाफ सिलेक्शन कमिशनचे मुख्य कार्यालय कोणत्या ठिकाणी आहे?
अ) पुणे ब) नागपूर क) दिल्ली ड) हैदराबाद

3) महालेखापरीक्षकाची नेमणूक कोण करतात?
अ) गृहमंत्री ब) राष्ट्रपती क) संरक्षण मंत्री ड) पंतप्रधान

4) प्रशासनावर कोणाचे नियंत्रण असते?
अ) कायदेमंडळ ब) न्यायमंडळ क) कार्यकारी मंडळ ड) वरीलपैकी सर्व

ब) खालील प्रश्नाचे एका वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण)

1) शास्त्रीय व्यवस्थापन संकल्पना कोणी मांडली आहे?
2) भरतीची व्याख्या लिहा.
3) राज्य लोकसेवा आयोगाच्या अध्यक्षांची नेमणूक कोण करतात?
4) भारतीय संसदेत अंदाजपत्रक कोण मांडतात?

प्रश्न. 2 रा. खालील पैकी कोणत्याही तीन टिपा लिहा. (प्रत्येकी 4 गुण) 12

1) स्टाफ मंडळे
2) बढतीची संकल्पना लिहा.
3) समतोल अर्थसंकल्प
4) प्रशासकीय उत्तरदायित्वाचा अर्थ लिहा.

प्रश्न. 3 रा. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 6 गुण) 12

1) सेवानिवृत्तीचा उद्देश स्पष्ट करा.
2) प्रशिक्षणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
3) नागरी सेवेची वैशिष्ट्ये लिहा.

प्रश्न. 4 था. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येक 6 गुण) 12

1) शास्त्रीय व्यवस्थापनाची तत्वे लिहा.
2) राज्य लोकसेवा आयोगाची रचना स्पष्ट करा.
3) आदर्श अंदाजपत्राकाची वैशिष्ट्ये लिहा.

प्रश्न. 5 वा. खालील पैकी कोणताही एक प्रश्न लिहा. 12

1) नोकरशाहीचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
2) सेवक प्रशासन अर्थ आणि महत्व सांगा.

----------*-----*-----*-----*

Total No. of Questions:- 05

Anekant Education Society's

Total No. of pages: - 1

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati

(Empowered Autonomous)

Semester End Examination

Time: 2:00 Hours

Sub: Political Science

Seat No:-

CLASS:- T.Y.B.A, Third Year, Sem – VI (Pattern 2022)

Total Marks: 60

Subject & Code: UAPO 362 Public Administration

Instructions: 1) All questions must be resolved

2) The numbers on the right indicate the perfect score.

Q. 1. All Questions are Compulsory.

A) Choose the Correct Option for the following question. (12)

1) What is the retirement age in India?

A) 55 B) 70 C) 75 D) 60

2) Where is the head office of Staff Selection Commission located?

A) Pune B) Nagpur C) Delhi D) Hyderabad

3) Who appoints the Auditor General?

A) Home Minister B) President C) Defence Minister D) Prime Minister

4) Who controls the administration?

A) Legislature B) Judiciary C) Executive D) All of the above

B) Write the Answers to the following question in one sentence.

1) Who introduced the concept of scientific management?

2) Write the definition of recruitment.

3) Who appoints the chairpersons of the State Public Service Commission's?

4) Who presents the budget in the Indian Parliament?

Q. 2. Answer any <u>three</u> questions. (12)

1) Staff Boards

2) Write the concept of promotion.

3) Balanced Budget

4) Write the meaning of administrative responsibility.

Q 3. Answer any <u>two</u> questions. (12)

1) Explain the purpose of retirement.

2) Explain the types of training.

3) Write the characteristics of civil service.

Q 4. Answer any <u>two</u> questions. (12)

1) Write the principles of scientific management.

2) Explain the structure of the State Public Service Commission.

3) Write the features of a model budget.

Q 5. Answer any <u>one</u> question. (12)

1) Explain the meaning and characteristics of bureaucracy in detail.

2) Explain the meaning and importance of servant administration.

----------*-----*-----*-----*

Total No. of Question:- 05 अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे, Total No. of Page:- 01

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती.

(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त) Seat No:-

सत्रांत परीक्षा

विषय : राज्यशास्त्र

वर्ग – टी. वाय. बी. ए. तृतीय वर्ष, सत्र – VI (Pattern 2022)

वेळ:- ०२ : ०० तास विषय व कोड :- **UAPO 363 International Politics** गुण:- ६०

सूचना : - 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
2) उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न.1 ला. खालील पैकी सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. **12**

अ) खालील प्रश्नाचे योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी 1 गुण)

१) १९९२ ची जागतिक पर्यावरण परिषद कोठे झाली?
अ) रियो दि जनरो ब) स्टॉकहोम क) जोहान्सबर्ग ड) मुंबई

२) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील शीतयुध्दचा कालखंड कोणता?
अ) १९१० ते १९२० ब) १९४५ ते १९९० क) १९९० ते २००० ड) २००० ते २०१०

३) नाटो या लष्करी संघटनेची स्थापना कोणी केली?
अ) रशिया ब) इंग्लंड क) अमेरिका ड) चीन

४) संयुक्त राष्ट्र संघटनेची स्थापना केव्हा झाली?
अ) १९४५ ब) १९५० क) १९१० ड) २०००

ब) खालील प्रश्नाचे एका वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण)

१) ओझोन वायूचा थर विरळ झाल्याने उदभवणारे कोणतेही दोन परिणाम लिहा.
२) कोणत्याही दोन अंतरराष्ट्रीय दहशतवादी संघटनाची नावे लिहा.
३) राजनयाची व्याख्या लिहा.
४) राष्ट्रीय मानवी अधिकार आयोगाच्या अध्यक्षाची नेमणूक कोण करतात.

प्रश्न. 2 रा. खालील पैकी कोणत्याही तीन टिपा लिहा . (प्रत्येकी 4 गुण) **12**

१) CTBT करार
२) भारताचे आण्विक धोरण
३) क्लब ऑफ रोम रिपोर्ट
४) राष्ट्रीय हितसंबंध

प्रश्न. 3 रा. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 6 गुण) **12**

१) राजनयतज्ञांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
२) नि:शस्त्रीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करून नि:शस्त्रीकरणाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
३) प्रादेशिक सुरक्षितता स्पष्ट करा.

प्रश्न. 4 था. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येक 6 गुण) **12**

१) मानवी हक्कांचे प्रकार लिहा.
२) निशस्त्रीकरणाचे विभिन्न प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
३) सक्तीचा राजनय संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न. 5 वा. खालील पैकी कोणताही एक प्रश्न लिहा. **12**

१) सुरक्षिततेचे प्रकार सांगून सुरक्षिततेचे महत्व सविस्तर स्पष्ट करा.
२) नि:शस्त्रीकरण म्हणजे काय? नि:शस्त्रीकरणाची गरज सविस्तर स्पष्ट करा.

--------*----*----*----*

Total No. of Questions:-05

Total No. of pages: -01

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.

(Empowerd Autonomous)

Time: 2:00 Hours

Semester End Examination

Sub: Political Science

Total Marks: 60

CLASS:- T.Y.B.A., Third Year, Sem – VI (Pattern 2022)

Subject & Code: UAPO 363 International Politics

Instructions: 1) All questions must be resolved.

2) The numbers on the right indicate the perfect score.

Q. 1. All Questions are Compulsory.

A) Choose the Correct Option for the following question. **(12)**

1) Where was the 1992 World Environment Conference held?
   A) Rio de Janeiro B) Stockholm C) Johannesburg D) Mumbai
2) What is the period of cold war in international politics?
   A) 1910 To1920 B) 1945 To 1990 C) 1990 To 2000 D) 2000 To 2010
3) Who founded the NATO military organization?
   A) Russia B) England C) America D) China
4) When was the United Nations established?
   A) 1945 B) 1950 C) 1910 D) 2000

B) Write the Answers to the following question in one sentence.

1) Write any of the two results that arise due to the ozone gas layer.
2) Write the names of any two international terrorist organizations.
3) Write the definition of Diplomacy.
4) Who appoints the Chairman of the National Human Rights Commission?

Q. 2. Answer any <u>three</u> questions. **(12)**

1) CTBT Treaty
2) India's Nuclear Policy
3) Club of Rome Report
4) National Interest

Q 3. Answer any <u>two</u> questions. **(12)**

1) Explain the various types of diplomats.
2) Explain the concept of Disarmament by explaining the nature of the Disarmament.
3) Explain regional security.

Q 4. Answer any <u>two</u> questions. **(12)**

1) Write the type of human rights.
2) Explain the different types of Disarmament.
3) Explain the concept of "coercive diplomacy".

Q 5. Answer any <u>one</u> question. **(12)**

1) Explain the importance of safety by explaining the type of security.
2) What is an Disarmament? Explain detailed the need for Disarmament.

----------*-----*-----*-----*

ANEKANT EDUCATION SOCIETY'S

TULJARAM CHATURCHAND COLLEGE OFARTS,SCIENCE AND COMMERCE,BARAMATI

(Atonomous)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University,Pune

Class-T.Y.B.A

SUBJECT : HISTORY

Paper Code & Name : UAHS351 Modern India

(NEP Pattern)

एकून गुण : ६०

वेळ : २.00 तास

सूचना : १. सर्व प्रश्नांना सामान गुण आहेत.

२. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

प्रश्न १.अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा. १२

१. इंग्रजांनी मराठ्यांची सत्ता केंव्हा आणली ?

२. १८५७ च्या उठावा दरम्यान कोणत्या ठिकाणी नानासाहेब पेशवे उठावाचे नेतृत्व करीत होते ?

३. ब्रिटिशांची हिंदुस्थान मध्ये राज्य करण्याची कोणती नीती होती ?

४. १९ व्या शतकाची सुरुवात कोणत्या कालखंडाचा प्रारंभ मानला जातो ?

ब) खालील प्रश्नांची उत्तरे एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा.

५. महाराष्ट्रातील संस्थात्मक जीवन हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?

६. राजाराम मोहन रॉय यांचा धर्मविषयक विचार काय होता ?

७. सत्यशोधक समाजाचे ध्येय सांगा.

८. इंडियन असोसिएशन ची स्थापना कोणाच्या प्रयत्नांनी झाली ?

प्रश्न २. खाली दिलेल्या प्रश्नांपैकी तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२.

१. १८५७ च्या उठावाचे तत्कालीकी कारण सांगा.

२. राणी लक्ष्मी बाई - टीप लिहा.

३. स्वामी दयानंद सरस्वती यांचे योगदान लिहा.

४. भारतीय राष्ट्रवाद म्हणजे काय ते थोडक्यात सांगा.

प्रश्न ३. खाली दिलेल्या प्रश्नांपैकी दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२

१. १८५७ च्या उठावामागील इंग्रजांचे महसूल विषयक धोरण कसे करणी भूत ठरले ते लिहा.

२. आर्य समाजाची तत्व विशद करा.

३. दादाभाई नौरोजी यांचे थोडक्यात कार्य सांगा.

प्रश्न ४. खाली दिलेल्या प्रश्नांपैकी दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२

१. १८५७ च्या उठावाचे उत्तर भारतात कसे पडसाद उमटले ते लिहा.

२. प्रार्थना समाजाच्या स्थापने पूर्वीच्या घटनांचा थोडक्यता आढावा घ्या.

३. अभिनव भारत या संघटनेचे कार्य स्पष्ट करा.

प्रश्न ५. खाली दिलेल्या प्रश्नांपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १२.

१. १८५७ च्या स्वातंत्र्य संग्रामाची व्याप्ती व परिणामांची चर्चा करा.

२. काँग्रेसच्या १८८५ ते १९२० या कालखंडाचा आढावा घ्या.

Exam Seat No. [ ]

Total No. of Questions : 5
Total No. of pages : 2

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati
(Autonomous)
Class – T.Y.B.A.
Subject – History
Semester - V
UAHS 352 : Introduction to History
(2022 Patt.)

Time : Two Hours **(No. of Credits 03)** **Max. Marks : 60**

Instructions to the candidate :

I. All questions are compulsory.

II. Numbers to the right indicate full marks.

प्रश्न क्रमांक १. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (सर्व प्रश्न अनिवार्य) १२

अ) पुढील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी १ गुण)

१. 'इतिहास' या अर्थाचा मूळ शब्द कोणत्या भाषेतला आहे?

२. आख्यायिका म्हणजे काय?

३. प्रा. इ. एच. कार यांनी केलेली इतिहासाची व्याख्या लिहा.

४. 'भारत इतिहास संशोधक मंडळ ' हे अभिलेखागार कोणत्या शहरात आहे?

ब) पुढील प्रश्नांची दोन-तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी २ गुण)

१. कोणत्याही दोन ऐतिहासिक म्हणी लिहा.

२. प्रामुख्याने कोणत्या विषयांवर प्राचीन ग्रीक इतिहास लेखन झाले आहे?

३. शकावली म्हणजे काय?

४. प्रा. कार्ल गुस्तावसन यांनी केलेली प्राथमिक साधनांची व्याख्या लिहा.

प्रश्न क्रमांक २. ५०-६० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) १२

१. इतिहास म्हणजे काय?

२. टिप लिहा - संदर्भ पद्धती

३. टीप लिहा - गुप्त पत्रव्यवहार.

४. टीप लिहा - वि. का. राजवाडे इतिहास संशोधक मंडळ, धुळे येथील कागदपत्रे

प्रश्न क्रमांक ३. १००-१५० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१. इतिहासाचे महत्व स्पष्ट करा.

२. लिखित साधनांची सविस्तर माहिती लिहा.

३. अंतर्गत परीक्षण म्हणजे काय?

प्रश्न क्रमांक ४. १००-१५० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१. इतिहासाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

२. दुय्यम साधनांचे प्रकार स्पष्ट करा.

३. संशोधन विषयाची निवड कशी केली जाते, ते स्पष्ट करा.

प्रश्न क्रमांक ५. ३०० शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१. इतिहास संशोधन पद्धतींची सविस्तर चर्चा करा.

2. इतिहासाचा अर्थ स्पष्ट करून त्याच्या विविध व्याख्या लिहा.

ANEKANT EDUCATION SOCIETY'S

TULJARAM CHATURCHAND COLLEGE OFARTS,SCIENCE AND COMMERCE,BARAMATI

(Atonomous)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University,Pune

Class-T.Y.B.A

SUBJECT : HISTORY

Paper Code : UAHS353 HISTORYOF ASIA: MODERN PERIOD

(2022 Pattern)

एकून गुण : ६०

वेळ : २.00 तास

सूचना : १. सर्व प्रश्नांना सामान गुण आहेत.

२. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत. १२

प्रश्न १.अ)खालील प्रश्नांची उत्तरे एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा.

१. डॉ. सेन कोणत्या संघटनेचा नेता होता ?

२. ध्च्यांग-कै-शेकचे कोणते प्रशासकीय धोरण १९४९ च्या साम्यवादी क्रांतीस कारणीभूत ठरले ?

३. १९४९ च्या साम्यवादी क्रांतीनंतर चीनमध्ये अध्यक्ष पदाची सूत्रे कोणी हाती घेतली ?

४. चीनच्या परराष्ट्र नीतीबाबत कोणी सखोल विचार केला होता ?

ब)खालील प्रश्नांची उत्तरे एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा.

1. जपानने कोणत्या राष्ट्राचा प्रभाव केल्यानंतर त्याचा आत्मविश्वास वाढला ?

2. भाषण व मुद्रण स्वातंत्र्यावर इजिप्त मध्ये इंग्लडने कोणत्या कायद्याने बंदीघातली ?

3. १९३६ मध्ये इजिप्त आणि इंग्लड यांच्या मध्ये मैत्री करार झाला त्यास कोणता करार म्हणून ओळखला जातो ?

4. इराकमध्ये १९६८ मध्ये सत्तांतर झाले तेंव्हा कोण अध्यक्ष व पंतप्रधान झाला ?

प्रश्न २. खाली दिलेल्या प्रश्नांपैकी तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२.

१. ग्रेटलीप धोरण काय होते ते स्पष्ट करा.

२. जपानचा पर्ल हार्बरवर हल्ला या घटनेविषयी थोडक्यात लिहा.

३. इजिप्तला १९२२ मध्ये मिळालेल्या स्वातंत्र्यामध्ये इंग्लडचे अधिकार स्पष्ट करा.

४. रेझाशाह पहलवीचे इराणच्या इतिहासातील महत्व सांगा

प्रश्न ३. खाली दिलेल्या प्रश्नांपैकी दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२

१. चीन मधील साम्यवादी क्रांतीची पार्शवभूमी थोडक्यात सांगा.

२. डेंग यांच्या आर्थिक सुधारणा लिहा.

३. अमेरिकेच्या जपानवरील व्याप्तीची उद्दिष्ट्ये सांगा .

प्रश्न ४. खाली दिलेल्या प्रश्नांपैकी दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२

१. मॅकआर्थर चा आर्थिक पुनर्वसनाचा कार्यक्रम लिहा.

२. इजिप्त मधील १९५२ च्या रक्तहीन क्रांतीची करणे लिहा.

३. रशीद अलीचा उदय कसा झाला ते लिहा.

प्रश्न ५. खाली दिलेल्या प्रश्नांपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १२.

१. १९५० ते १९५२ या काळातील चीनच्या आर्थिक धोरणाचा आढावा घ्या.

२. दुसऱ्या महायुद्धातील जपानच्या हालचालींचा थोडक्यात आढावा घ्या.

ANEKANT EDUCATION SOCIETY'S

TULJARAM CHATURCHAND COLLEGE OFARTS,SCIENCE AND COMMERCE,BARAMATI

(Autonomous)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University,Pune

Class-T.Y.B.A

Semester - VI

SUBJECT : HISTORY

Paper Code : UAHS361 Indian Freedom Movement

(2022 Pattern)

(No.of Credit – 04)

वेळ २ तास एकून गुण : 60

सूचना :१. सर्व प्रश्नांना सामान गुण आहेत.

२. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

प्रश्न १. अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा. **04**

१. असहकार अंदोलनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

२. छोडो भारत आंदोलनाची पार्शवभूमी लिहा.

३. द्विराष्ट्र सिद्धांत म्हणजे काय ते सांगा.

४. मुस्लिमलिग विषयी चर्चा करा.

ब)खाली दिलेले सर्व प्रश्न सोडवा. **08**

१. प्रांतिक स्वायत्तता कायद्याची पार्शवभूमी स्पष्ट करा

२. . भारताची घटनात्मक पार्शवभूमी सांगा.

३. कामगार चळवळीविषयी थोडक्यात माहिती द्या.

४. . स्वातंत्र्या नंतरच्या दलित चळवळीविषयी सांगा.

प्रश्न २. खाली दिलेल्या प्रश्नांपैकी तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **12**

१ सविनय कायदेभंग चळवळीचा आढावा घ्या.

२. खिलाफत चळवळीची सविस्तर माहिती द्या

३. वेव्हेल योजनेची चर्चा करा.

४. दलित चळवळीचा सविस्तर वृत्तांत द्या .

प्रश्न ३. खाली दिलेल्या प्रश्नांपैकी दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **12**

1.मुस्लिम्मातवाद भारताच्या फाळणीला कसा कारणीभूत ठरला ते सांगा.

२. क्रिप्स योजना स्पष्ट करा.

३. स्त्री चळवळीचा आढावा घ्या.

P.T.O.

प्रश्न ३. खाली दिलेल्या प्रश्नांपैकी दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. असहकार चळवळीचे स्वरूप स्पष्ट करा. 12

२. भारताच्या फाळणीचे टप्पे विषद करा.

३. व्दिदल राज्यपद्धती कशी होती तिचा आढावा घ्या

प्रश्न ५. खाली दिलेल्या प्रश्नांपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१.म गांधींचा भारतीय राजकारणातील उदया विषयी सविस्तर आढावा घ्या. 12

२ प्रांतिक स्वायतत्ता कायदा मधील तरतुदी स्पष्ट करा.

Exam Seat No.

Total No. of Questions : 5
Total No. of pages : 2

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati
(Autonomous)
Class – T.Y.B.A.
Subject – History
Semester - VI
UAHS 362 : Historiography
(2022 Patt.)

(No. of Credits 03)

Time : Two Hours **Max. Marks : 60**

Instructions to the candidate :

I. All questions are compulsory.
II. Numbers to the right indicate full marks.

प्रश्न क्रमांक १. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (सर्व प्रश्न अनिवार्य) **(१२)**

अ) पुढील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (०४)

१. इतिहास व भूगोल यांच्यातील संबंध दाखवणारा ग्रंथ पहिल्यांदा कोणी लिहिला?
२. डी. डी. कोसंबी यांनी प्रामुख्याने कोणत्या कालखंडावर इतिहास लेखन केले आहे?
३. 'इतिहासाचार्य' ही उपाधी कोणत्या इतिहासकारासाठी वापरली जाते ?
4. 'White man's burden' या कवितेतून साम्राज्यवादाचे समर्थन कोणी केले?

ब) पुढील प्रश्नांची दोन-तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा. (०८)

१. दोन राष्ट्रवादी इतिहासकारांची नावे लिहा.
२. भारतातील ब्रिटिश साम्राज्यवादाचे बायबल कोणत्या ग्रंथाला मानले जाते, तो कोणी लिहिला?
३. कार्ल मार्क्सने समाजाच्या विकासाच्या किती व कोणत्या अवस्था सांगितल्या?
४. तुमच्या अभ्यासक्रमातील मराठ्यांचा इतिहास लिहिणाऱ्या दोन इतिहासकारांची नावे लिहा.

प्रश्न क्रमांक २. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) **(१२)**

१. टीप लिहा - इंग्लंडमधील स्थानिक इतिहास लेखन.
२. टीप लिहा - अपूर्ण समाजवाद
३. टीप लिहा - सबाल्टर्न इतिहास लेखन प्रवाह.
४. टीप लिहा - सुमित सरकार.

प्रश्न क्रमांक ३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **(१२)**

१. इतिहासाचे सहाय्यकारी शास्त्र म्हणून समाजशास्त्राची माहिती लिहा.

२. मार्क्सवादी इतिहास लेखनाचा आढावा घ्या.
३. इतिहासकार ग. ह. खरे यांच्या कार्याचा आढावा घ्या.

प्रश्न क्रमांक ४. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१२)
१. इतिहासाचे सहाय्यकारी शास्त्र म्हणून राज्यशास्त्राची माहिती लिहा.
२. स्थानिक इतिहास लेखनाचा आढावा घ्या.
३. भारतीय इतिहासकार रमेशचंद्र मुजुमदार यांच्या इतिहास लेखनाचा आढावा घ्या.

प्रश्न क्रमांक ५. सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) (१२)
१. साम्राज्यवादी इतिहास लेखन प्रवाहाचे टिकात्मक परिक्षण करा.
२. इतिहासाचे सहाय्यकारी शास्त्र म्हणून भूगोल कसे उपयुक्त ठरते ते लिहा.

ANEKANT EDUCATION SOCIETY'S

TULJARAM CHATURCHAND COLLEGE OFARTS, SCIENCE AND COMMERCE,BARAMATI

(Autonomous)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University,Pune

Class-T.Y.B.A

Semester - VI

SUBJECT : HISTORY

Paper Code : UAHS 363

(HISTORY OF ASIA IN 20TH CENTURY)

(2022 Pattern)

No.of Credit : 04

एकून गुण :60

वेळ :२ तास

सूचना :१.सर्व प्रश्नांना सामान गुण आहेत.

२.सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यकाहेत.

प्रश्न १. अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा. 04

१. कुर्दिश प्रांतातील बंडाची कारणे द्या

२. खलिता पदाविषयी माहिती द्या.

३. झिओनिस्ट संकल्पना स्पष्ट करा.

४. 98 च्या अरब इस्त्राएल संघर्षाची करणे लिहा.

ब)खाली दिलेले सर्व प्रश्न सोडवा. 08

१.. प्यालेस्टाईन मुक्ती संघटनेविषयी माहिती सांगा

२. सेव्हर्सच्या तहाबद्दल थोडक्यात माहिती द्या.

३. ब्रिटिश विश्वस्त पद्धती म्हणजे काय ते विशद करा

४. तिसऱ्या अरब युध्दाची कारणे सांगा.

प्रश्न २. खाली दिलेल्या प्रश्नांपैकी तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12

१ पहिल्या महायुद्धातील तुर्कस्तानचे भूमिका सपष्ट करा.

२. डेव्हिड बेन गुरियन याना इस्त्राईलच्या पितामह का म्हटलेजाते ?

३ पील कमिशन विषयी माहिती सांगा.

४ अरब इस्त्राएल संघर्षातील १९४८च्या युद्धाचा आढावा घ्या

प्रश्न ३. खाली दिलेल्या प्रश्नांपैकी दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12

१.इंतिफादा आंदोलनाची थोडक्यात चर्चा करा.

२. हमास संघटनेविषयी थोडक्यात माहिती द्या.

३. अरब इस्त्राएल युद्धाबाबत युनोची भूमिका स्पष्ट करा

P.T.O.

प्रश्न ४. खाली दिलेल्या प्रश्नांपैकी दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12

१. केमाल पक्षाचे परराष्ट्रीय धोरण स्पष्ट करा.

२. बाल्फोर जाहीरनामा स्पष्ट करा.

३. लंडनच्या गोलमेज परिषदे विषयी सांगून कार्य विशद करा

प्रश्न ५. खाली दिलेल्या प्रश्नांपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 12

१. अरब इस्त्राएल संघर्षातील नासेरची भूमिका स्पष्ट करा.

२. अरबराष्ट्रवादाच्या विकासात इंटिफादा व हमास संघटनेचे योगदान स्पष्ट करा.

Exam Seat No.

Total No. of Pages: 2

Total No. of Question: 5

Anekant Education Society s

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati

(Autonomous)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune

Class - T.Y.B.A. **Subject – History** Semester – V

Course Code : HISGEN 3501 History of the world in 20th Century Part I

(Backlog 2019 Pattern)

Time : 02.00 Hours Max. Marks ; 60

1. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात. 2. सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

प्रश्न १. अ खालील प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा. **गुण ०४**

१. हिटलर कोणत्या देशाचा राज्यकर्ता होता?
२. पॅरिस शांतता परिषद केंव्हा भरविण्यात आली?
३. रशियामध्ये साम्यवादी क्रांती केंव्हा झाली?
४. राष्ट्रसंघाची निर्मिती कोणत्या अमेरिकन नेत्याच्या विचारांनुसार करण्यात आली?

ब खालील प्रश्नांची उत्तरे २० शब्दात लिहा. **गुण ०८**

१. पहिल्या महायुध्दातील दोस्त राष्ट्रांची नावे लिहा.
२. पहिल्या महायुध्दात अमेरिकेने सहभाग का घेतला?
३. पहिल्या महायुध्दानंतर कोणत्या युरोपियन राष्ट्रांमध्ये हुकुमशाही राजवट प्रस्थापित झाली?
४. राष्ट्रसंघाची कोणतीही दोन उद्दिष्टे लिहा.

प्रश्न २. टिपा लिहा (कोणतेही तीन) **गुण १२**

१. पॅरिस शांतता परिषद
२. लेनिन
३. साम्यवादी क्रांती पूर्वीचा रशिया
४. नाझीवाद

प्रश्न ३.खालील प्रश्नांची उत्तरे १५० शब्दात लिहा.(कोणतेही दोन) **गुण १२**

१. राष्ट्रसंघाच्या अपयशाची कारणे लिहा.
२. पहिल्या महायुध्दाच्या कारणांचा आढावा घ्या.
३. जर्मनीतील नाझीवादाच्या उदयाची कारणे लिहा.

प्रश्न ४..खालील प्रश्नांची उत्तरे १५० शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) **गुण १२**

१. व्हर्साय कराराच्या अटी स्पष्ट करा.
२. साम्यवादी रशियाच्या निर्मितीमधील लेनिनचे योगदान स्पष्ट करा.
३. राष्ट्रसंघाच्या कार्याचा आढावा घ्या.

प्रश्न ५..खालील प्रश्नाचे उत्तरे ३०० शब्दात लिहा.. (कोणताही एक) गुण १२

१. वुड्रो विल्यसन यांची १४ कलमे सविस्तर स्पष्ट करा.

२. जागतिक महामंदीची कारणे व परिणामांचा आढावा घ्या.

Exam Seat No.

Total No. of Question: 5

Total.No. of Pages: 2

Anekant Education Society s,

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati

(Autonomous)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune

Class - T.Y.B.A. **Subject – History** Semester – VI

Course Code : HIS GEN 3601 History of the world in 20th Century Part II

(Backlog 2019 Pattern)

Time : 02.00 Hours Max. Marks ; 60

1. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात. 2. सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

प्रश्न १. अ खालील प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा. **गुण ०४**

१. दुसऱ्या महायुध्दातील अक्ष राष्ट्रांची नावे लिहा.
२. संयुक्त राष्ट्रसंघटनेची स्थापना केंव्हा करण्यात आली?
३. अमेरिकेने पर्ल हर्बरवर केंव्हा हल्ला केला?
४. ओपेक संघटनेचे विस्तारीत रूप लिहा.

ब खालील प्रश्नांची उत्तरे २० शब्दात लिहा. **गुण ०८**

१. शीतयुध्दाची व्याख्या लिहा.
२. सार्क संघटनेचे विस्तारित रूप लिहा.
३. अलिप्ततावादी चळवळीचे नेतृत्व कोणत्या राष्ट्रांनी केले?
४. रशियातील कोणत्या हुकुमशहाने 'युनियन ऑफ सोव्हिएट सोशॅलिस्ट रिपब्लिक'ची स्थापना केली?

प्रश्न २. टिपा लिहा (कोणतेही तीन) **गुण १२**

१. व्हर्सायचा तह
२. शीतयुध्द
३. दहशतवाद
४. स्टॅलिन

प्रश्न ३.खालील प्रश्नांची उत्तरे १५० शब्दात लिहा.(कोणतेही दोन) **गुण १२**

१. संयुक्त राष्ट्र संघटनेची उद्दिष्टे लिहा.
२. सार्क संघटनेची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
३. दुसऱ्या महायुध्दाच्या कारणांचा आढावा घ्या.

प्रश्न ४..खालील प्रश्नांची उत्तरे १५० शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) **गुण १२**

१. भारताच्या अलिप्ततावादी धोरणाची वैशिष्टये लिहा.
२. ओपेक संघटनेच्या स्थापनेमागील कारणांचा आढावा घ्या.

३. गॅटची उद्दिष्टे लिहा.

प्रश्न ५..खालील प्रश्नाचे उत्तरे ३०० शब्दात लिहा.. (कोणताही एक) गुण १२

१. अमेरिकेतील औदयोगिक क्रांतीच्या कारणांचा आढावा घ्या.
२. सोव्हिएट युनियनच्या विघटनाची कारणे स्पष्ट करा.

अनेकान्त एज्युकेशन सोसायटीचे

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञानआणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती

(स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे संलग्नित

विषय –भूगोल

वर्ग - तृतीय वर्ष कला — सत्र ५ वे

पेपर : UAGG 351-पर्यटन भूगोल (2022 Pattern)

एकूण क्रेडीट ०३ — एकूण गुण – 60

वेळ-2.00 तास

सूचना - 1. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2. उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
3. स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र. 1ला. अ खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी 1 गुण) **(04)**

1. पर्यटन भूगोल म्हणजेकाय
2. पर्यटक म्हणजे काय ?
3. प्रवासाच्या वेळेनुसार पर्यटकांचे कोणते प्रकार पडतात ?
4. कोणत्याही चार ऐतिहासिक पर्यटनस्थळांची नावे लिहा .

प्र. 1ला ब. खालील प्रश्नांची २० शब्दात उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी २ गुण) **(08)**

1. साहसी पर्यटन म्हणजे काय?
2. दळणवळणाची व्याख्या लिहा.
3. सामोहिक पर्यटन कशाला म्हणतात.
4. वैयक्तिक पर्यटन म्हणजे काय ?

प्र. 2रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही 3) **(12)**

1. कृषीपर्यटनाची सविस्तर माहिती लिहा
2. मॉटेलची माहिती लिहा.
3. पर्यटनामध्ये रेल्वे वाहतुकीची भूमिका स्पष्ट करा.
4. पथीकाश्रम बद्दल माहिती लिहा.

प्र. 3रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही 2) **(12)**

1. प्रवास काळानुसार पर्यटनाचे वर्गीकरण स्पष्ट करा..
2. मार्गदर्शकाची पर्यटनात असलेली भूमिका स्पष्ट करा.
3. भौगोलिक व ऐतिहासिक पर्यटनाचे वर्णन करा .

प्र. 4था. खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही 2) **(12)**

1. पर्यटनामधील वाहतुकीची भूमिका स्पष्ट करा .
2. NTO ची माहिती लिहा.
3. पर्यटनामधील हवाई वाहतुकीची भूमिका स्पष्ट करा .

प्र. 5वा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 400 शब्दात लिहा. (कोणतेही 1) **(12)**

1. पर्यटन म्हणजे काय ते सांगून पर्यटनाचे वर्गीकरण करा.
2. तुम्ही भेट दिलेल्या कोणत्याही चार पर्यटन स्थळाचे वर्णन करा.

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science, and Commerce, Baramati

(Autonomous)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune

Class: T.Y B.A. **Subject**: Geography Semester: V

Paper: UAGG 351 - Tourism Geography (2022 Pattern)

Time : 2 Hours **Total Credits**: 03 Total Marks: 60

Instructions: 1. All questions are compulsory.
2. The numbers on the right indicate the marks for each question.
3. Use of stencil is allowed.

Q.1 A. Answer the following questions in one sentence. (1 mark each) **(04 marks)**

1. What is tourism geography?
2. What is a tourist?
3. What are the types of tourists based on travel duration?
4. Write the names of any four historical tourist destinations.

Q.1 B. Answer the following questions in 20 words. (2 marks each) **(08 marks)**

1. What is adventures tourism?
2. Write the definition of transportation.
3. What is collective tourism?
4. What is individual tourism?

Q.2 Answer the following questions in 100 words. (Any 3) **(12 marks)**

1. Write detailed information about agro-tourism.
2. Write information about a motel.
3. Explain the role of railway transportation in tourism.
4. Write information about Inn (pathikashram).

Q.3 Answer the following questions in 200 words. (Any 2) **(12 marks)**

1. Explain the classification of tourism based on travel duration.
2. Explain the role of a guide in tourism.
3. Describe geographical and historical tourism.

Q.4 Answer the following questions in 200 words. (Any 2) **(12 marks)**

1. Explain the role of transportation in tourism.
2. Write information about National Tourism Organization.
3. Explain the role of air transportation in tourism.

Q.5 Answer the following question in 400 words. (Answer any 1) (12 marks)

1. What is tourism? Explain the classification of tourism.
2. Describe any four tourist destinations you have visited.

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati

(Empowered Autonomous)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune

Subject - Geography

Semester -VI

Class- TYBA

Paper- UAGG 361 . Tourism Geography II (2022 Pattern)

Total Marks - 60

No. of Credits: 03

Time - 2:00 Hours

Instructions to the candidates:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.
3. Use of map stencils is allowed.

Q.1 (A). Answer the following questions in one sentence. **(04 Marks)**

1. Mention the two social impacts of tourism.
2. Write the names of religious tourist destinations in Maharashtra.
3. Mention the two impact of tourism on economical factors.
4. What is tour planning?

Q.1 (B). Answer the following questions in 20 words each. **(08 Marks)**

1. Write the definition of local tourism.
2. What is agro-tourism?
3. What is health tourism?
4. What is international tour planning?

Q.2. Answer any three of the following in 100 words each. **(12 Marks)**

1. Discuss local tourism in detail.
2. Write a note on tourism and infrastructure facilities.
3. Explain international tour planning.
4. Write a note on tourism and crime.

Q.3. Answer any two of the following in 200 words each. **(12 Marks)**

1. Describe the environmental impacts of tourism.
2. Provide information about cultural tourist destinations in India.
3. Prepare a two-day timetable and tour plan for Mahabaleshwar.

Q.4. Answer any two of the following in 200 words each. **(12 Marks)**

1. Discuss local tourism in the context of Baramati Taluka.
2. Explain the tourism potential and attractions in the Asian continent.
3. Give detailed information about tourism organizations in India.

Q.5. Answer any one of the following in 400 words. **(12 Marks)**

1. Describe in detail the fundamental skills required in tour planning.
2. Discuss in detail the tourism potential and attractions of any three states in India.

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय ,बारामती

(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे संलग्नित

वर्ग- तृतीय वर्ष कला | विषय: भूगोल | सत्र: ६ वे

पेपर :UAGG362: भारताचा मानवी भूगोल (2022 Pattern)

वेळ : २:०० तास | एकूण क्रेडिट -०३ | एकूण गुण:६०

सुचना: १. सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
४. नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्रश्न १ ला: अ) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा .(प्रत्येकी १ गुण) (४)

१) लोकसंख्येच्या दृष्टीने भारताचा कितवा क्रमांक लागतो?
२) धवलक्रांतीचे जनक कोण आहेत ?
३) तांदूळ उत्पादक अग्रेसर राज्य कोणते?
४) भारतात किती टक्के लोकसंख्या शहरी भागात राहते?

ब) खालील प्रश्नाची उत्तरे ३० शब्दात लिहा. (प्रत्येकी २ गुण) (८)

१) वसाहत म्हणजे काय ?
२) जन्मदर म्हणजे काय?
३) भारतातील प्रमुख उद्योग कोणते?
४) स्थलांतर म्हणजे काय?

प्रश्न २ रा: खालील प्रश्नाची उत्तरे १०० शब्दात लिहा.(कोणतेही तीन) (१२)

१) शहरीकरणाच्या समस्या लिहा .
४) हरितक्रांतीचे परिणाम सांगा.
३) स्थलांतराचे प्रकार लिहा .
४) अहमदाबाद येथे सुती कापड उद्योगाच्या विकासाची कारणे लिहा .

प्रश्न ३ रा: खालील प्रश्नाची उत्तरे २०० शब्दात लिहा.(कोणतेही दोन) (१२)

१) भारतातील रेशीम उद्योगाविषयी माहिती लिहा.
२) भारतातील लोकसंख्या वितरणावर परिणाम करणारे प्राकृतिक घटक स्पष्ट करा .
३) भारतातील ऊस पिकाचा सविस्तर आढावा घ्या.

प्रश्न ४ था: खालील प्रश्नाची उत्तरे २०० शब्दात लिहा.(कोणतेही दोन) (१२)

१) लोकसंख्या आकडेवारीचे स्रोत लिहा.
२) शेतीवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा .
३) हरितक्रांती विषयी माहिती लिहा .

प्रश्न ५ वा: खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ४०० शब्दात लिहा. (कोणतेही १) (१२)

१) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील शेतीचे महत्व स्पष्ट करा.
२) भारतातील ग्रामीण वस्त्यांचे आकृतिबंध (Pattern) आकृतीसह वर्णन करा.

अनेकान्त एज्युकेशन सोसायटीचे

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती

(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ,पुणे सलंग्नित

वर्ग- तृतीय वर्ष कला | विषय : भूगोल | सत्र 5 वे

Course Code & Name- GEOSPL-3502 - भारताचा प्राकृतिक भूगोल (2019 Pattern)

वेळ-2 .00 तास | एकूण क्रेडिट : 03 | एकूण गुण – 60

सूचना - 1. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2. उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
3. स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र. 1ला. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **(04)**

1. भारताचा भौगोलिक विस्तार सांगा.
2. सापेक्ष स्थान म्हणजे काय?
3. नदीप्रणाली म्हणजे काय?
4. पूर्ववाहिनी दोन नद्यांची नावे लिहा.

ब. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २० शब्दात उत्तरे लिहा. **(08)**

1. जेट प्रवाह म्हणजे काय?
2. मृदा म्हणजे काय?
3. भारतातील कोणकोणत्या राज्यात काळी/रेगुर मृदा आढळून येते?
4. सुंदरी जंगले कोणत्या वनांना/जंगलांना म्हणतात?

प्र. 2रा. खालील टिपा 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही 3) **(12)**

1. भारताच्या शेजारील देश.
2. भारतीय बेटे.
3. गंगा नदी व तिचे महत्व.
4. सदाहरित वने.

प्र. 3रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही 2) **(12)**

1. पश्चिमवाहिनी नद्यांची माहिती लिहा.
2. हिवाळा ऋतू व त्या काळातील हवामानाची परिस्थिती सविस्तर स्पष्ट करा.
3. मृदा धूप म्हणजे काय ते सांगून धूपेची मानवनिर्मित कारणे सविस्तर लिहा.

प्र. 4था. खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही 2) **(12)**

1. मान्सून ऋतू व त्याकाळातील हवेची परिस्थिती स्पष्ट करा.
2. हिमालयातील जलप्रणाली स्पष्ट करा.
3. भारताच्या सीमा व सरहद्दी यांची चर्चा करा.

प्र. 5वा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 400 शब्दात लिहा. (कोणतेही 1) **(12)**

1. भारताचे प्राकृतिक रचनेचे विभाग स्पष्ट करा .
2. भारतातील मृदेचे प्रकार स्पष्ट करा.

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती

(अधिकार प्रदत्त स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे संलग्नित

वर्ग – तृतीय वर्ष कला | विषय – भूगोल | सत्र – 6 वे

पेपर – GEO Gen 3601 पर्यटन भूगोल II 2019 Pattern

वेळ – 2.00 तास | एकूण क्रेडिट - 03 | एकूण गुण – 60

सूचना - 1. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2. उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
3. स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र. 1ला. अ . खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. **(04)**

1. बारामतीजळील कोणतेही दोन धार्मिक पर्यटनस्थळे सांगा.
2. पुणे जिल्ह्यातील कोणतेही दोन ऐतिहासिक पर्यटनस्थळे सांगा.
3. महाराष्ट्रातील कृषी पर्यटन स्थळाचे नावे सांगा.
4. थंड हवेच्या ठिकाणांची नावे द्या.

प्र. 1ला. ब . खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २० शब्दात उत्तरे लिहा. **(08)**

1. कोणतेही चार भौगोलिक पर्यटनाची नावे सांगा.
2. कोणत्याही दोन पर्यटन संस्था सांगा.
3. भारतीय प्रमाण वेळेविषयी माहिती लिहा.
4. तंबू निवासस्थान कोठे वापरले जाते.

प्र. 2रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही 3) **(12)**

1. पर्यटन आणि पायाभूत सेवा सुविधा टीप लिहा.
2. पर्यटनाचे महत्व विशद करा.
3. पास पोर्ट व व्हिसा करिता लागणारी कागदपत्रांची यादी करा.
4. पर्यटनामुळे गुन्हेगारीत वाढ होते का ? स्पष्ट करा.

प्र. 3रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही 2) **(12)**

1. पर्यटनाचे पर्यावरणीय परिणाम वर्णन करा.
2. भारतातील सांस्कृतिक पर्यटन स्थळांची माहिती द्या.
3. महाबळेश्वर या पर्यटन स्थळाचे दोन दिवसीय सहलीचे वेळापत्रक व नियोजन लिहा.

प्र. 4था. खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही 2) **(12)**

1. पर्यटनाचे सामाजिक व सांस्कृतिक परिणाम वर्णन करा.
2. महाराष्ट्रातील ऐतिहासिक पर्यटन स्थळांची माहिती द्या.
3. स्थानिक पर्यटनाची गरज सांगा.

प्र. 5वा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 400 शब्दात लिहा. (कोणतेही 1) **(12)**

1. पर्यटनाचे आर्थिक परिणाम वर्णन करा.
2. तुम्ही भेट दिलेल्या महाराष्ट्रातील कोणत्याही चार पर्यटन स्थळाचे वर्णन करा.

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे

तुळजाराम चतुरचंद महाविद्यालय, बारामती

स्वायत्त महाविद्यालय

सत्रांत परीक्षा: ~~एप्रिल / मे २०२२~~

वर्ग- टी.वाय.बी.ए. विषय: भूगोल पेपर: GEO3602: भारताचा मानवी भूगोल एकूण गुण: ६०

वेळ : २:३० तास

सुचना: १. सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
४. नकाशा स्टेन्सिल, वापरण्यास परवानगी आहे.

प्रश्न १ ला: अ) खालील प्रश्नाची उत्तरे २० शब्दात लिहा. ०४

१) भारतात नोंदवहीमध्ये कोणकोणत्या लोकसंखेविषयक घटकांच्या नोंदी केल्या जातात.
२) २०११ च्या जनगणनेनुसार भारतातील जन्मदर किती आहे.
३) गहू उत्पादक अग्रेसर राज्य कोणते.
४) भारतात साधारणपणे किती टक्के लोकसंख्या शहरी भागात राहते.

ब) खालील प्रश्नाची उत्तरे ३० शब्दात लिहा. ०८

१) लोकसंख्याविषयक कोणतेही दोन आंतरराष्ट्रीय प्रकाशने सांगा.
२) भारतात अति जलद लोकसंख्यावाढ काळ कोणता.
३) भारतातील ऐतिहासिक शहरे सांगा.
४) भारतातील कापूस उत्पादक राज्ये सांगा.

प्रश्न २ रा: खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नाची ५० शब्दात उत्तरे लिहा. १२

१) मृत्यूदर काढण्याची परिमाणे
२) भारतातील साखर उद्योग
३) शहरीकरण
४) भारतातील विशेष आर्थिक विभाग (Special Economic Zone)

प्रश्न ३ रा: खालील कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे १५० शब्दात लिहा. १२

१) भारतातील वय व लिंग रचना स्पष्ट करा.
२) भारतातील ऊस पिकाचा सविस्तर आढावा घ्या.
३) भारतातील शहरांचे कार्यात्मक वर्गीकरण स्पष्ट करा.

प्रश्न ४ था: खालील कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे १५० शब्दात लिहा. १२

१) भारतातील लोकसंखेचे वितरण स्पष्ट करा.
२) भारतातील सुतिवस्त्रौउद्योगाचे सविस्तर विवेचन करा.
३) भारतातील हरितक्रांती वर्णन करा.

प्रश्न ५ वा: खालील कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ३०० शब्दात लिहा. १२

१) भारतीय उद्योगांचे अर्थव्यवस्थेतील महत्व स्पष्ट करा.
२) भारतातील ग्रामीण वस्त्यांचे आकृतिबंध (Pattern)आकृतीसह वर्णन करा.

Seat No. [ ]

Total no. of Questions – 05
Total no. of Printed Pages- 02

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.
EMPOWERED AUTONOMOUS
Affiliated to Savitribai Phule Pune University,Pune
Semester End Examination
Class : T.Y.B.A.
Subject : Economic-S3
Semester-V (2022 Pattern)
Course Title : International Economics-I
Course Code : UAEC352

Time : 2.00 Hours. Total Marks : 60

Note: 1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks.
3. Draw neat diagram wherever is necessary.

Que.1. Answer the following questions. **(12)**

1. In which Book did Ricardo present the theory of International trade? 1
2. State name of the currency of Bangladesh. 1
3. Who introduced the concept of 'Net Barter Terms of Trade'? 1
4. Who proposed Factor abundance theory? 1
5. What is meant by Factor Abundance? 2
6. What is meant by International trade? 2
7. What is meant by Domestic trade? 2
8. State any two criticisms of the Relative cost-benefit theory. 2

Que. 2. Answer the following questions. (Any Three) **(12)**

1. State the meaning of 2 × 2 × 2 Model.
2. Explain the concept of 'International Trade'.
3. Explain the assumption of Absolute cost-benefit theory.
4. Write a note on 'Gross Barter Terms of Trade'.

Que. 3. Answer the following questions. (Any Two) **(12)**

1. Explain the Relative cost-benefit theory of International trade.
2. Explain the components of Balance of Payment.
3. Explain the measures taken to correct imbalances in the Balance of Payment.

Que. 4. Answer the following questions. (Any Two) **(12)**

1. Explain the importance of International Economics.
2. Explain the Absolute cost-benefit theory of International trade.
3. Explain the factors affecting the Terms of trade.

Que. 5. Answer the following questions. (Any One) **(12)**

1. What is meant by International Economics? Explain the scope of International Economics in detail.
2. What is meant by Balance of Payment? Explain in detail the causes of disequilibrium in the Balance of Payment.

****

मराठी भाषांतर

वेळ : २.०० तास

गुण : ६०

सूचना:१.सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २.उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा. ४.संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.१ ला. खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **(१२)**

१. रिकार्डो यांनी कोणत्या ग्रंथांमध्ये आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा सिद्धांत मांडला? १
२. बांग्लादेशाच्या चलनाचे नाव सांगा. १
३. 'निव्वळ वस्तू विनिमय व्यापार शर्त' संकल्पना कोणी मांडली ? १
४. घटक विपुलता सिद्धांत कोणी मांडला? १
५. घटक विपुलता म्हणजे काय? २
६. आंतरराष्ट्रीय व्यापार म्हणजे काय? २
७. देशांतर्गत व्यापार म्हणजे काय? २
८. सापेक्ष खर्च - लाभ सिद्धांतावरील कोणत्याही दोन टीका सांगा. २

प्र.२ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) **(१२)**

१. 2 × 2 × 2 प्रतिमानाचा अर्थ सांगा.
२. 'आंतरराष्ट्रीय व्यापार' संकल्पना स्पष्ट करा.
३. निरपेक्ष खर्च - लाभ सिद्धांताची गृहिते स्पष्ट करा.
४. 'स्थूल वस्तू विनिमय व्यापार शर्त' यावर टीप लिहा.

प्र.३ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **(१२)**

१. आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा सापेक्ष खर्च - लाभ सिद्धांत स्पष्ट करा.
२. व्यवहारतोलाचे घटक स्पष्ट करा.
३. व्यवहारतोलातील असमतोल दूर करण्यासाठीचे उपाय स्पष्ट करा.

प्र.४ था. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **(१२)**

१. आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राचे महत्व स्पष्ट करा.
२. आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा निरपेक्ष खर्च - लाभ सिद्धांत स्पष्ट करा.
३. व्यापार शर्तीवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

प्र.५ वा. खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **(१२)**

१. आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्र म्हणजे काय? आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राची व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा.

२. व्यवहारतोल म्हणजे काय? व्यवहारतोलामध्ये असमतोल निर्माण होण्याची कारणे सविस्तर स्पष्ट करा.

****

Seat No. [ ]

Total no. of Questions – 05
Total no. of Printed Pages- 02

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.

AUTONOMOUS

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune

Semester End Examination

Class: T.Y.B.A. Semester-V (2022 Pattern)

Subject: Economics Special Paper 4

Elementary Quantitative Technique

(UAEC353)

Time: 2.00 Hours Total Marks: 60

Note: 1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks.

Q.1 (A) Attempt each of the following: **04**

1.Write definition of arithmetic mean.
2. What is mean by sample?
3. Write the meaning of variation.
4. Write definition of Statistics.

(B) Attempt each of the following: **08**

1. Write the definition of mode?
2. What is mean by interview?
3. State the types of questionnaire?
4. What is mean by universe?

Q.2 Attempt any three of the following **12**

1.Explain in brief scope of Statistics?
2.Explain sources of primary data?
3.Calculate arithmetic mean for series given below
  43, 35, 56, 23, 67,45
4. State demerits of median?

Q.3 Attempt any two of the following. **12**

1.Explain functions of Statistics?
2.Calculate Median for series given below
  12, 22, 33, 44, 55,
3.Write short note on classification of data.

Q.4 Attempt any two of the following. **12**

1. Explain sources of Secondary data?
2. Explain the merits of variation
3. Calculate Arithmetic Mean for series given below

Marks of students (x)	23	45	56	68	72	16	78
Frequncy (F)	3	4	6	4	3	2	1

Q.5 Attempt any one of the following. **12**

1. Explain methods of sampling?
2. Explain the merits and demerits of mode?

मराठी भाषांतर

वेळ: २.०० तास

गुण: ६०

सूचना:१.सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २.उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात. ३..संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.१ ला **अ) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** ०४

1.गणितीय मध्याची व्याख्या लिहा

2. नमुना म्हणजे काय?

3. विचलनाचा अर्थ लिहा.

4. संख्याशास्त्राची व्याख्या लिहा.

ब) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा. ०८

1. बहूलकाची व्याख्या लिहा.

2. मुलाखत म्हणजे काय?

3. प्रश्नावलीचे प्रकार सांगा?

4. समग्र म्हणजे काय?

प्र.२ रा. **खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)** १२

1.संख्याशास्त्राची व्याप्ती थोडक्यात स्पष्ट करा?

2.प्राथमिक सामग्रीचे स्त्रोत स्पष्ट करा?

3.खाली दिलेल्या पद मालेचा गणितीय मध्य काढा.

43, 35, 56, 23, 67,45

4.मध्यगेचे दोष सांगा.

प्र.३ रा. **खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)** १२

1. संख्याशास्त्राची कार्ये स्पष्ट करा?

2. खाली दिलेल्या पद मालेची मध्यगा काढा

12, 22, 33, 44, 55,

3. 'सामग्रीचे वर्गीकरण' यावर टीप लिहा.

प्र.४ था. **खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)** १२

1. दुय्यम सामग्रीचे स्त्रोत स्पष्ट करा?

2. विचलनाचे गुण स्पष्ट करा?

3. खाली दिलेल्या पद मालेचा गणितीय मध्य काढा

विद्यार्थ्यांचे गुण (x)	23	45	56	68	72	16	78
वारंवारिता (F)	3	4	6	4	3	2	1

प्र.५ वा. **खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)** १२

1. नमुना निवडीच्या पद्धती स्पष्ट करा?

2. बहूलकाचे गुण व दोष स्पष्ट करा?

Total no. of Questions – 05
Total no. of Printed Pages- 02

Seat No.

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.
EMPOWERED AUTONOMOUS
Affiliated to Savitribai Phule Pune University,Pune
Semester End Examination

Class: T Y B A

Subject: Economics

Semester-V (2022 Pattern)

Course Title: Growth and Development II

Course Code: UAEC361

Time: 2.00 Hours. Total Marks: 60

Note: 1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks.
3. Draw neat diagram wherever is necessary.

Que.1. Answer the following questions. **(12)**

1. Who propounded the Big Push Theory? 1
2. Which country started Economic Planning for the first time? 1
3. Is Planning Commission a Constitutional Body? 1
4. Who leads the Monetary Policy? 1
5. Define Foreign Direct Investment. 2
6. What do you mean by Trade Cycles? 2
7. Which period is known as the Plan Holiday in India? 2
8. What do you mean by Rolling Plan? 2

Que. 2. Answer the following questions. (Any Three) **(12)**

1. Write a note on the Doctrine of Balanced Economic Development.
2. Write a short note on Tied and Untied Foreign Aid.
3. Explain the need of Economic Planning in Developing Countries.
4. Write a detailed note on NITI Ayog.

Que. 3. Answer the following questions. (Any Two) **(12)**

1. Elaborate the Big Push Theory of Economic Development.
2. What is the need and role of Foreign Capital in Developing Countries?
3. What is Inclusive Growth? What initiatives are taken by the Government in India to ensure Inclusive Growth?

Que. 4. Answer the following questions. (Any Two) **(12)**

1. Critically explain the Doctrine of Imbalanced Growth.
2. Explain the objectives and tools of Fiscal Policy in Brief.
3. Take a review of the Five Year Plans in India. Give your opinion on the role played by Planning Commission in India.

Que. 5. Answer the following questions. (Any One) **(12)**

1. Critically examine the Critical Minimum Effort Hypothesis in Detail.
2. What are the quantitative and qualitative tools of the monetary policy? How are these tools used?

****

Seat No.

Total no. of Questions – 05
Total no. of Printed Pages- 02

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.
EMPOWERED AUTONOMOUS
Affiliated to Savitribai Phule Pune University,Pune
Semester End Examination

Class: T Y B A

Subject: Economics

Semester-V (2022 Pattern)

Course Title: Growth and Development II

Course Code: UAEC361

Time: 2.00 Hours. Total Marks: 60

Note: 1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks.
3. Draw neat diagram wherever is necessary.

Que.1. Answer the following questions. (12)

1. Who propounded the Big Push Theory? 1
2. Which country started Economic Planning for the first time? 1
3. Is Planning Commission a Constitutional Body? 1
4. Who leads the Monetary Policy? 1
5. Define Foreign Direct Investment. 2
6. What do you mean by Trade Cycles? 2
7. Which period is known as the Plan Holiday in India? 2
8. What do you mean by Rolling Plan? 2

Que. 2. Answer the following questions. (Any Three)

1. Write a note on the Doctrine of Balanced Economic Developmen
2. Write a short note on Tied and Untied Foreign Aid.
3. Explain the need of Economic Planning in Developing Cc
4. Write a detailed note on NITI Ayog.

Que. 3. Answer the following questions. (Any Two)

1. Elaborate the Big Push Theory of Economic Development.
2. What is the need and role of Foreign Capital in Developing Countries?
3. What is Inclusive Growth? What initiatives are taken by the Government in India to ensure Inclusive Growth?

Que. 4. Answer the following questions. (Any Two) (12)

1. Critically explain the Doctrine of Imbalanced Growth.
2. Explain the objectives and tools of Fiscal Policy in Brief.
3. Take a review of the Five Year Plans in India. Give your opinion on the role played by Planning Commission in India.

Que. 5. Answer the following questions. (Any One) (12)

1. Critically examine the Critical Minimum Effort Hypothesis in Detail.
2. What are the quantitative and qualitative tools of the monetary policy? How are these tools used?

****

मराठी भाषांतर

वेळ: 2.30 तास

सूचना: 1. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. 2. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात. 3. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा. 4. संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

गुण: 60

प्र. 1. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. **(12)**

1. बिग पुश म्हणजेच जोराचा धक्का सिद्धांत कोणी मांडला? 1
2. सर्वप्रथम आर्थिक नियोजन सुरू करणारा देश कोणता? 1
3. नियोजन आयोग ही घटनात्मक संस्था आहे का? 1
4. मुद्रानितीचे नेतृत्व कोण करते? 1
5. विदेशी थेट गुंतवणूक म्हणजे काय? 2
6. व्यापार चक्र म्हणजे काय? 2
7. भारतातील कोणता कालावधी पंचवार्षिक योजनांच्या सुट्टीचा कालखंड (Plan Holiday) म्हणून ओळखला जातो? 2
8. रोलिंग प्लॅन म्हणजे सरकती योजना म्हणजे काय? 2

प्र. 2. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही तीन) **(12)**

1. संतुलित आर्थिक विकासाच्या तत्वावर (Doctrine) टिपण लिहा.
2. बंधनयुक्त (Tied) आणि बंधनमुक्त (Untied) विदेशी मदतीवर थोडक्यात टिपण लिहा.
3. विकसनशील देशांमध्ये आर्थिक नियोजनाची गरज स्पष्ट करा.
4. नीती आयोगावर सविस्तर टिपण लिहा.

प्र. 3. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) **(12)**

1. आर्थिक विकासासाठीचा बिग पुश म्हणजेच जोराचा धक्का सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.
2. विकसनशील देशांमध्ये परकीय भांडवलाची गरज आणि भूमिका काय आहे?
3. समावेशक विकास म्हणजे काय? भारत सरकारने समावेशक विकास सुनिश्चित करण्यासाठी कोणत्या उपक्रमांची अंमलबजावणी केली आहे?.

प्र. 4. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) **(12)**

1. असंतुलित विकासाचे तत्व सविस्तर स्पष्ट करा.
2. राजकोषीय धोरणाची उद्दिष्टे आणि साधने संक्षिप्तपणे स्पष्ट करा.
3. भारतातील पंचवार्षिक योजनांचा आढावा घ्या. तसेच, भारतातील नियोजन आयोगाने बजावलेल्या भूमिकेवर आपले मत व्यक्त करा.

प्र. 5. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही एक) **(12)**

1. किमान निर्णायक प्रयत्न सिद्धांताचे (Critical Minimum Effort Hypothesis) सविस्तर टीकात्मक परीक्षण करा.

2. मौद्रिक धोरणाची संख्यात्मक (Quantitative) आणि गुणात्मक (Qualitative) साधने कोणती आहेत? ही साधने कशी वापरली जातात?

****

Seat no. ______

Total no. of questions – 05
Total no. of printed pages- 02

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.

Empowered Autonomous

(Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune)

Semester End Examination

Class: T.Y.B.A. Sem.-VI (2022 Pattern)

Subject: Economics

Title of Paper: International Economics-II **Paper Code: UAEC362**

Time: 2.00 Hours. **(No. of Credits: 03)** **Total Marks: 60**

Note: 1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks.
3. Draw neat diagram wherever is necessary.

Que. 1. Answer the following questions. **(12)**

1. What is meant by Exchange Rate? 01
2. When was the European Union founded? 01
3. When was the World Trade Organization established? 01
4. Where is the headquarters of SAARC? 01
5. What is meant by Free Trade Policy? 02
6. Who popularised the Infant Industry Argument and When? 02
7. State any two objectives of WTO. 02
8. What is meant by Protection Trade Policy? 02

Que. 2. Answer the following questions. (Any Three) **(12)**

1. State the objections to the Infant Industry Argument.
2. State the objectives of SAARC?
3. State the advantages of Flexible Exchange Rate.
4. State the objectives of International Finance Corporation.

Que. 3. Answer the following questions. (Any Two) **(12)**

1. Explain the arguments against Free Trade Policy.
2. Explain the functions of Asian Development Bank.
3. Explain the achievement of world trade organization.

Que. 4. Answer the following questions. (Any Two) **(12)**

1. Explain the arguments against Flexible Exchange Rate.
2. Explain the objectives of World Bank.
3. Explain the disadvantages of Fixed Exchange Rate.

Que. 5. Answer the following questions. (Any One) **(12)**

1. Explain the arguments in favor of Protection Trade Policy.
2. What is meant by Fixed Exchange Rate? Explain the arguments in favor of Fixed Exchange Rate.

P.T.O.

मराठी भाषांतर

वेळ: २.०० तास

एकूण गुण: ६०

सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा. ४. संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.१ ला. खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१२)

१. विनिमय दर म्हणजे काय?
२. युरोपियन युनियनची स्थापना केव्हा झाली? १
३. जागतिक व्यापार संघटनेची स्थापना केंव्हा झाली? १
४. सार्कचे मुख्यालय कोठे आहे? १
५. मुक्त व्यापार धोरण म्हणजे काय? १
६. बालोद्योग युक्तिवाद लोकप्रिय करण्याचे कार्य कोणी व कधी केले? २
७. WTO ची कोणतीही दोन उद्दिष्टे सांगा. २
८. संरक्षित व्यापार धोरण म्हणजे काय? २

प्र.२ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) २ (१२)

१. बालोद्योग युक्तीवादावरील आक्षेप स्पष्ट करा.
२. सार्कची उद्दिष्टे सांगा.
३. बदलत्या विनिमय दराचे फायदे सांगा.
४. आंतरराष्ट्रीय वित्त निगम (IFC) ची उद्दिष्टे सांगा.

प्र.३ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१२)

१. मुक्त व्यापार धोरणाच्या विरोधातील युक्तिवाद स्पष्ट करा.
२. आशियाई विकास बँकेची कार्य स्पष्ट करा.
३. जागतिक व्यापार संघटनेचे यश स्पष्ट करा.

प्र.४ था. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१२)

१. बदलत्या विनिमय दराच्या विरोधी युक्तिवाद स्पष्ट करा.
२. जागतिक बँकेची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
३. स्थिर विनिमय दराचे तोटे स्पष्ट करा.

प्र.५ वा. खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) (१२)

१. संरक्षित व्यापार धोरणाच्या बाजूने युक्तिवाद स्पष्ट करा.
२. स्थिर विनिमय दर म्हणजे काय? स्थिर विनिमय दराच्या बाजूने युक्तिवाद स्पष्ट करा.

Seat no. [ ]

Total no. of questions – 05
Total no. of printed pages- 02

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.

Empowered Autonomous

(Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune)

Semester End Examination

Class: T.Y.B.A. Sem.-V (2019 Pattern)

Subject: Economics

Title of Paper: International Economics - I **Paper Code: ECOSPL3502**

Time: 2.00 Hours. **(No. of Credits: 03)** **Total Marks: 60**

Note: 1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks.
3. Draw neat diagram wherever is necessary.

Que. 1. Answer the following questions. **(12)**

1. Write the definition of International Trade. 01
2. What is meant by Terms of Trade? 01
3. What is meant by Balance of Trade? 01
4. Write the definition of Balance of Payment. 01
5. What is meant by International Economics? 02
6. What is meant by Barter Terms of Trade? 02
7. What is meant by Interregional Trade? 02
8. What is meant by unfavorable Terms of Trade? 02

Que. 2. Answer the following questions. (Any Three) **(12)**

1. State the limitations of Net Barter Terms of Trade.
2. State the importance of study of international economics.
3. State the assumptions of Ricardo's theory of international trade.
4. Criticize the Adam Smith's theory of international trade.

Que. 3. Answer the following questions. (Any Two) **(12)**

1. Explain the Heckscher-Ohlin theory of international trade.
2. Critically evaluate the Ricardo's theory of international trade.
3. Explain the causes of disequilibrium of Balance of Payment.

Que. 4. Answer the following questions. (Any Two) **(12)**

1. Explain the scope of international economics.
2. Explain the difference between interregional trade and international trade.
3. Explain the criticism of Heckscher-Ohlin theory of international trade.

Que. 5. Answer the following questions. (Any One) **(12)**

1. Explain the importance of international trade.
2. Explain in detail the factors affecting terms of trade.

****

P.T.O.

मराठी भाषांतर

वेळ: २.०० तास **एकूण गुण: ६०**

सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा. ४. संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.१ला. खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **(१२)**

१. आंतरराष्ट्रीय व्यापाराची व्याख्या लिहा. १

२. व्यापारशर्ती म्हणजे काय? १

३. व्यापारतोल म्हणजे काय? १

४. वहारतोलाची व्याख्या लिहा. १

५. आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्र म्हणजे काय? २

६. स्थूल वस्तू व्यापारशर्ती म्हणजे काय? २

७. आंतरप्रादेशिक व्यापार म्हणजे काय? २

८. प्रतिकूल व्यापारशर्ती म्हणजे काय? २

प्र.२रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) **(१२)**

१. निव्वळ वस्तू व्यापारशर्ती संकल्पनेच्या मर्यादा सांगा.

२. आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राच्या अभ्यासाचे महत्त्व सांगा.

३. रिकार्डोच्या आंतरराष्ट्रीय व्यापार सिद्धांताची गृहीते सांगा.

४. ॲडम स्मिथच्या आंतरराष्ट्रीय व्यापार सिद्धांतावरील टीका सांगा.

प्र.३रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **(१२)**

१. आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा हेक्श्चर-ओहलीन सिद्धांत स्पष्ट करा.

२. रिकार्डोच्या आंतरराष्ट्रीय व्यापार सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.

३. व्यवहारतोलात असमतोल निर्माण होण्याची करणे स्पष्ट करा.

प्र.४था. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **(१२)**

१. आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा.

२. आंतरप्रादेशिक व्यापार आणि आंतरराष्ट्रीय व्यापार यातील भेद सविस्तर स्पष्ट करा.

३.आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या हेक्श्चर-ओहलीन सिद्धांतावरील टीका स्पष्ट करा.

प्र.५वा. खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **(१२)**

१. आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे महत्त्व स्पष्ट करा.

२. व्यापार शर्तीवर परिणाम करणारे घटक सविस्तर स्पष्ट करा.

Seat No. [ ]

Total no. of Questions – 05
Total no. of Printed Pages- 02

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.
EMPOWERED AUTONOMOUS
Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune
Semester End Examination
Class: T.Y.B.A. Semester-V (2019 Pattern)
Subject: Economics Special Paper 4
Elementary Quantitative Technique-I
(ECOSPL3503)

Time: 2.00 Hours (No. of Credit 03) Total Marks: 60

Note: 1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks.

Q.1 (A) Attempt each of the following: **04**

1.Define Median.
2.What is primary data?
3.Write the meaning of arithmetic mean.
4.What is mode?

(B) Attempt each of the following: **08**

1.Define variation.
2.What is an interview?
3.Define questionnaire.
4.What is a coefficient?

Q.2 Attempt any three of the following **12**

1.Briefly explain the scope of statistics.
2.Write a note on 'Tabulation of Data'.
3.Calculate the arithmetic mean of the given series: 33, 85, 96, 33, 43, 87. 39
4.Explain the demerits of median.

Q.3 Attempt any two of the following. **12**

1.Explain the origin of statistics.
2.Calculate the median of the given series: 12, 13, 23, 24, 25.
3.Write a note on 'Classification of Data'.

Q.4 Attempt any two of the following. **12**

1.Explain the sources of secondary data.
2.Explain the merits of variation.
3.Calculate the arithmetic mean of the following series:

Student Marks (x):	82	55	85	98	78	46	34
Frequency (F):	6	7	9	6	1	4	5

Q.5 Attempt any one of the following. **12**

1.Explain the merits and demerits of Mode.
2.Explain the methods of primary data collection.

मराठी भाषांतर

वेळ: २.०० तास

सूचना: १.सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २.उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात. गुण: ६०
३..संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.१ ला अ) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा. ०४

1. मध्यगेची व्याख्या लिहा.
2. प्राथमिक सामग्री म्हणजे काय?
3. गणितीय मध्याचा अर्थ लिहा.
4. बहूलक म्हणजे काय?

ब) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा. ०८

1. विचलनाची व्याख्या लिहा.
2. मुलाखत म्हणजे काय?
3. प्रश्नावलीची व्याख्या लिहा.
4. सहगुणांक म्हणजे काय?

प्र.२ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) १२

1. संख्याशास्त्राची व्याप्ती थोडक्यात स्पष्ट करा.
2. 'सामग्रीचे तालिकाकरण' यावर टिप लिहा.
3. दिलेल्या पद मालेचा गणितीय मध्य काढा. 33, 85, 96, 33, 43, 87, 39
4. मध्यगेचे दोष थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.३ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

1. संख्याशास्त्राचा उगम स्पष्ट करा.
2. दिलेल्या पद मालेची मध्यगा काढा. 12, 13, 23, 24, 25
3. 'सामग्री वर्गीकरण' यावर टीप लिहा.

प्र.४ था. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

1. दुय्यम सामग्रीचे स्त्रोत स्पष्ट करा.
2. विचलनाचे गुण स्पष्ट करा.
3. खाली दिलेल्या पद मालेचा गणितीय मध्य काढा.

विद्यार्थ्यांचे गुण (x)	82	55	85	98	78	46	34
वारंवारिता (F)	6	7	9	6	1	4	5

प्र.५ वा. खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

1. बहूलकाचे गुण व दोष सविस्तर स्पष्ट करा.
2. प्राथमिक तथ्य संकलनाच्या पद्धती स्पष्ट करा.

Seat no. [ ]

Total no. of questions – 05
Total no. of printed pages- 02

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.

EMPOWERED AUTONOMOUS

(Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune)

Semester End Examination

Class: T.Y.B.A. Sem.-VI (2019 Pattern)

Subject: International Economics-II (ECOSPL3602)

Time: 2.00 Hours. **Total Marks: 60**

Note: 1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks.
3. Draw neat diagram wherever is necessary.

Que. 1. Answer the following questions. **(12)**

1. What is meant by Exchange Rate? 01
2. What is the number of members of the European Union? 01
3. When was EPCG scheme started? 01
4. Write full form of SAARC? 01
5. What is meant by Free Trade Policy? 02
6. Who popularised the Infant Industry Argument and When? 02
7. When and where was the first EPZ created in Asia? 02
8. What is meant by Protection Trade Policy? 02

Que. 2. Answer the following questions. (Any Three) **(12)**

1. State the Infant Industry Argument.
2. State the objectives of SAARC.
3. State the advantages of Flexible Exchange Rate.
4. Write a short note on Brexit.

Que. 3. Answer the following questions. (Any Two) **(12)**

1. Explain the determination of Exchange Rate.
2. Explain the key highlights of foreign trade policy 2015-20.
3. Explain the arguments against Free Trade Policy.

Que. 4. Answer the following questions. (Any Two) **(12)**

1. Explain the arguments against Flexible Exchange Rate.
2. Explain the concessions and incentives available under SEZ.
3. Explain the disadvantages of Fixed Exchange Rate.

Que. 5. Answer the following questions. (Any One) **(12)**

1. What is meant by Fixed Exchange Rate? Explain the arguments in favor of Fixed Exchange Rate.
2. Explain the arguments in favor of Free Trade Policy.

मराठी भाषांतर

वेळ: २.०० तास **गुण: ६०**

सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा. 4. संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.१ ला. खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **(१२)**

१. विनिमय दर म्हणजे काय? १

२. युरोपियन युनियनची सदस्य संख्या किती आहे? १

३. EPCG योजना केव्हा सुरू केली? १

४. SAARC चे पूर्ण रूप लिहा. १

५. मुक्त व्यापार धोरण म्हणजे काय? २

६. बालोद्योग युक्तिवाद लोकप्रिय करण्याचे कार्य कोणी व कधी केले? २

७. आशिया खंडातील पहिला EPZ कधी व कोठे निर्माण करण्यात आला? २

८. संरक्षित व्यापार धोरण म्हणजे काय? २

प्र.२ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) **(१२)**

१. बालोद्योग व्यक्तिवाद सांगा.

२. सार्कची उद्दिष्टे सांगा.

३. बदलत्या विनिमय दराचे फायदे सांगा.

४. Brexit वर टीप लिहा.

प्र.३ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **(१२)**

१. विनिमय दराची निश्चिती स्पष्ट करा.

२. परकीय व्यापार धोरण 2015-20 मधील प्रमुख तरतुदी स्पष्ट करा.

३. मुक्त व्यापार धोरणाच्या विरोधातील युक्तिवाद स्पष्ट करा.

प्र.४ था. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **(१२)**

१. बदलत्या विनिमय दराच्या विरोधी युक्तिवाद स्पष्ट करा.

२. सेझ अंतर्गत मिळणाऱ्या सवलती व प्रोत्साहने स्पष्ट करा.

३. स्थिर विनिमय दराचे तोटे स्पष्ट करा.

प्र.५ वा. खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **(१२)**

१. स्थिर विनिमय दर म्हणजे काय? स्थिर विनिमय दराच्या बाजूने युक्तिवाद स्पष्ट करा.

२. मुक्त व्यापार धोरणाच्या बाजूने युक्तिवाद स्पष्ट करा.

****

Total no. of questions – 05
Total no. of printed pages- 02

Seat no. [ ]

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.
EMPOWERD AUTONOMOUS
Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune
Semester Examination
Class: T.Y.B.A. Sem.-VI (2019 Pattern)
Subject: Economics General Paper Sem. VI
Title of Paper: Economic Development & Planning -II (ECOGEN3601)

Time: 2.30 Hours. **Total Marks: 60**

Note: 1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks.
3. Draw neat diagram wherever is necessary.

Que. 1. Answer the following questions. **(12)**
1. Who propounded the Principle of Unbalanced Growth? 1
2. When was Planning Commission Established in India? 1
3. Is Planning Commission a Constitutional Body? 1
4. Who leads the Fiscal Policy? 1
5. Define Foreign Direct Investment. 2
6. What do you mean by Trade Cycles? 2
7. Which period is known as the Plan Holiday in India? 2
8. What do you mean by Rolling Plan? 2

Que. 2. Answer the following questions. (Any Three) **(12)**
1. Write a note on the Doctrine of Balanced Economic Development.
2. Write a short note on Tied and Untied Foreign Aid.
3. Explain the need of Economic Planning in Developing Countries.
4. Write a detailed note on NITI Ayog.

Que. 3. Answer the following questions. (Any Two) **(12)**
1. Critically explain the Doctrine of Imbalanced Growth.
2. Explain the objectives and tools of Fiscal Policy in Brief.
3. Take a review of the Five Year Plans in India. Give your opinion on the role played by Planning Commission in India.

Que. 4. Answer the following questions. (Any Two) **(12)**
1. Elaborate the Big Push Theory of Economic Development.
2. What is the need and role of Foreign Capital in Developing Countries?
3. What is Inclusive Growth? What initiatives are taken by the Government in India to ensure Inclusive Growth?

Que. 5. Answer the following questions. (Any One) **(12)**
1. Explain the Harvey Libenstein's Critical Minimum Effort Hypothesis in Detail.
2. What are the quantitative and qualitative tools of the monetary policy? How are these tools used?

****

मराठी भाषांतर

वेळ: 2.30 तास

गुण: 60

सूचना: 1. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात.
3. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
4. संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1 ला. खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (12)

1. असंतुलित विकासाचा सिद्धांत कोणी मांडला? 1
2. भारतामध्ये नियोजन आयोगाची स्थापना कधी झाली? 1
3. नियोजन आयोग ही घटनात्मक संस्था आहे का? 1
4. राजकोषीय धोरणाचे नेतृत्व कोण करते? 1
5. थेट किंवा प्रत्यक्ष विदेशी गुंतवणूक म्हणजे काय? 2
6. व्यापार चक्र म्हणजे काय? 2
7. भारतातील कोणता कालावधी योजनेच्या सुट्टीचा कालावधी म्हणून ओळखला जातो? 2
8. रोलिंग प्लॅन किंवा सरकती योजना म्हणजे काय? 2

प्र. 3 रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) (12)

1. संतुलित आर्थिक विकासाच्या तत्वावर टिपण लिहा.
2. बंधनयुक्त आणि बंधनमुक्त विदेशी मदतीवर थोडक्यात टिपण लिहा.
3. विकसनशील देशांमध्ये आर्थिक नियोजनाची गरज स्पष्ट करा.
4. नीती आयोगावर सविस्तर टिपण लिहा.

प्र.3 रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (12)

1. असंतुलित विकासाच्या तत्त्वज्ञानाचे समालोचनात्मक स्पष्टीकरण द्या.
2. राजकोषीय धोरणाची उद्दिष्टे आणि साधने संक्षिप्तपणे स्पष्ट करा.
3. भारतातील पंचवार्षिक योजनांचा आढावा घ्या. तसेच, भारतातील नियोजन आयोगाने बजावलेल्या भूमिकेवर आपले मत मांडवा.

प्र.4 था. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (12)

1. आर्थिक विकासासाठीचा जोराचा धक्का सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.
2. विकसनशील देशांमध्ये परकीय भांडवलाची गरज आणि भूमिका काय आहे?
3. समावेशक विकास म्हणजे काय? भारत सरकारने समावेशक विकास सुनिश्चित करण्यासाठी कोणत्या उपक्रमांची अंमलबजावणी केली आहे?

प्र.5 वा. खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) (12)

1. हार्वे लिबेनस्टाईनचा किमान निर्णायक सिद्धांत (Critical Minimum Effort Hypothesis) सविस्तर स्पष्ट करा.

2. मुद्रा नितीची परिमाणात्मक (Quantitative) आणि गुणात्मक (Qualitative) साधने कोणती आहेत? ही साधने कशी वापरली जातात?